

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
 férfi divat és fehérmű raktárában.
 Budapest, IV., Koronaherzeg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7767
 Férfi ingek, Jäger-áruk, vadász és sport-czikkék dús választékban kaphatók.
 Kesttyük és Nyakkendők.

Palais hajifjító
 használatával a megcsúszott haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruháknak nem károsítja, többi előnye, hogy a hajszálakat erősíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapest: **Petri Ottó** gyógyszerárterében, I., Attila-körút 47. Kapható: **Váci-körút 66. sz., Nádor-utca 3. és Király-utca 36. szám** alatti gyógyszerárterekben is. 8045

MINDENÜTT KAPHATÓ
RÉTHY FÉLE
PEMETFÜZUKORKA
 LEGJOBB rekedtség köhögés és hurutellen.
 1 doboz ára 30 kr., 5 doboz ára 140 kr., 10 doboz ára 260 kr.
 Székhely: **RÉTHY BÉLA** gyógyszerárterében Békés-Csabán.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 legújabb égyenes **SAVANYU-KÚT**

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részvénytársaság
 Befizetett részvénytőke: **10.000.000 korona.**
 Központi irodája és váltóközlő: **Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 5. szám.**
 Fiók: **IV., Koronaherzeg-utca 11. szám.** Zalogkölcsön: **IV., Károly-körút 18. VII., Király-utca 57. VIII., József-körút 2. IV., Zselé-utca, a főpostával szemben.** Eltérő betéteket takarékpénztári könyvekkel és pénztárjegyekkel ellátva 4%-os kamattal, valamint folyószámlán (chequesimlén) — (100-on betétmentés az indokolt értelem.) Megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett. 7884

OSAN Legjobb a szájnak és fogaknak. **RÓZSATEJ** a legjobb RAJFESTŐKORALOM. **Enningene** a legjobb RAJFESTŐKORALOM. **ANTON J. CZERNY**, Bécs, XVIII., Carl Ludwig Strasse 4.

500 koronát fizetnek annak, ki a **KOTHE-féle fogviz** használatát után, üvege 35 kr., valaha még fogfájást kap, vagy a kinek szája kellemetlen szaga. **Kothe-féle fogszéplő**, egy kitűnő fogtisztító szer, a fogakat hófehérré teszi, dobozonként 30 kr. Budapesti főraktár: **gyógyszertár a nádorhoz Dr. Egger L. és J. VI., Váci-körút 17. J. G. Kothe utóda, Gritters H. Berlin.**

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE** 6959 Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.** PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

CACAO
SUCHARD

Zenés Levelezőlapok. A legszebb magyar népdalok teljes zongora-átírata énekhanggal: levelezőlapokon. Legkedvesebb meglepetés zenekedvelő hölgyeknek. 10 drb 55 kr., 20 drb 1 forint. 8936
Gerő Imre könyvkiadó-nál, Budapest, Erzsébet-körút 52. szám.
SZAZZ művészies kivitelű képes levelező-lap a világ minden vidékéről 3 frt. 8026 10 db minta-küldemény 40 kr. **Faludi Zsigmond**nál Bpest, Erzsébet-körút 28

SABATINI Arban-féle svédjei beretvak kiserélhető pengékkel, fölülmuhataltan jóságuk, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ-hírték. Teljes jótállás mellett kapható a gyáronál és egész Auszria-Magyarország jobb üzleteiben. — Tessenék a védjegyre figyelni. **A. ARBENZ, Jongne (Lausanne).** 7702

SIEMENS és HALSKE
 Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.
 Készít: **villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket** városok, bányák, gyárosok és magánosok részére. **Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.** Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, vezetékszerkezeteket, kábeleket, ivó- és izzó-lámpákat. **Távíró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket. Vasúti váltó-biztosító berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket. Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra. Világító testeket.** 8015 **Világító testeket.**

Menyasszonyi selymekelmék
 fehér, fekete és színesek, a jó viselhetőségért jótálló-levéllé. Közvetlen elárúsítás igazi gyári árakon magánosok részére portó- és vámmentesen a házhoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Melyik színből óhajt Ön mintát?
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
 királyi szállítók selymekelme-gyárak szövetsége Zürich. 7782

A női szépség
 emelőre, túlköltésére és fiatalosságra legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyítési és zsírmennyiségét 7502
Margit Crème
 Rövid idő alatt szünteti az elcsúszott, májfoltot, pattanást, bőrtörést (mitesszer) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket. Még koros egyéneknek is ideális arczaját készíti. Ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr., 3 színben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpaste) 50 kr.
Készítő FÖLDES gyógyszerterá, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: **Török József** gyógyszerterá, Budapest, Király-utca 12.

EPILEPSZIA. (Nyavalyatörés, nehézkór.) **Biotas** gyógyszer az „Antiepileptique de Liege” által az idegrendszernek minden neméből, kivált pedig a napiánkig gyógyíthatóknak tartott epilepsziából. A rojrat bõ felvilágosítást és a gyógyulási esetek nagy számát igazoló bizonyítványokat tartalmaz. Ezt mindenki ingyen megkaphatja, ki bérmentes leveletben kéri. Címmezendõ:
M. FANYAU gyógyszerterész **LILLE (Nord)** 7786 vagy **Török József** gyógyszerterá Budapest, Király-n. 12.

1898. Szolnokon és Eperjesen ismét I. díjak, aranyérmek!!
KÜHNE E. Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára **MOSONBAN (1856.)**
 ajánlja a bekövekező tavaszi időnyre: **Sack rendszerű acél, egyes, kettős és hármasték, Laacke-féle szántóföld és rétbromát,**
 eredeti **„Hungária Drill”** hegyes vidékre **„Mosoni Drill”** kis gazdáknak **„Jubileum Drill”** sorrelőgépeit leszállított áron.
 Magtárszelelők, rosták, kankalyozók folytan készletben.
Uj! KAYSER-féle Uj! centrifugális **gabona- osztályozó csak KÜHNE E.-nél.** Behán új **„Diadal”** rostája. Uj árjegyzék (1899.) kívánatra bérmentve. 8069
Főraktár: Budapest, Váci-körút 57/a

9. SZÁM. 1899. BUDAPEST, FEBRUÁR 26. 46. ÉVFOLYAM.
 Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt. félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 1 egész évre 5.— félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postalg megfizetésű viteldij is csatolandó.

SZÉLL KÁLMÁN.

A ZON FÉRFIAK KÖZT, a kiknek az 1867-ki újjalakulás óta közéletünkben vezető szerep jutott, egyike a legkiválóbbaknak Széll Kálmán, kit a király bizalma a napokban a leendő magyar kormány fejévé jelölt ki. Széll Kálmán 1843 június 8-án született a vasmegyei Gasztonyban, a megye és az ország életében előkelő szerepet vivő családból. Tehát jelenleg, — bár immár harmincz évnél hosszabb politikai pályára tekinthet vissza, — a férfikornak nevezetes alkotásokra leghivatottabb szakában áll. Politikai pályafutásának, melynek most delelő-pontjához közeledik, kezdete összeesik a magyar államélet azon nagy hagyományával, melyek Deák Ferencz nevéhez fűződnek. A kiváló ész- és jellembeli tehetségekkel megáldott, alapos készütségű, alig 24 éves férfi, midőn 1867-ben a szent-gothárdi választókerület bizalmából a törvényhozó testület tagjai közé lépett, Deák Ferencz legbizalmasabb környezetéhez tartozott s e nagy ember mellett nyerte meg azt az irányt, melyhez azóta mindig hű maradt s mely őt ma a király és nemzet bizalmára egyiránt méltó, a válságos politikai helyzet kibonyolítására legalkalmasabb férfunak tünteti föl.

Azok a kapesok, melyek a fiatal kezdő politikust a haza bölcséhez fűték, s melyeket még szorosabbá tett az a körülmény, hogy Széll Kálmán Deáknak gyámleányát, a nagy költő Vörösmarty Mihálynak leányát, Ilonát vette feleségül, — kétségkívül hozzájárult ahhoz, hogy politikai pályája oly szerencsés irányt vett s hogy oly gyorsan haladt végig a kezdetnek ama lépcsőfokain, melyek már néhány év múlva a legtekintélyesebb hatáskör magaslataira vezettek. Eredményes működésének, munkássága meglepő sikereinek valódi alapja azonban első sorban az ő szívós, soha nem lankadó munkáereje s a legnehezebb helyzetekben is a próbát kiálló világos, erős, nyugodt ítélőképessége volt.

Széll Kálmán az államéletnek legrealisabb, legnehezebb s abban az időben nálunk még kevésbé művelt ágazatát, a pénzügyeket választotta tevékenysége teréül. Mint a pénzügyi bizottságnak éveken át előadója, ott állott a meginduló magyar államháztartás első kezdeténél s alaposan megismerkedett az azóta hatalmas fává növekedett magyar állami pénzügy

Benczúr Gyula festménye után fényképezte Kurzweil Frigyes. **SZÉLL KÁLMÁN.**

legfinomabb gyökérszálaival is. Mikor a magyar államháztartás berendezése után néhány évvel mutatkozni kezdtek az aránytalanságok a rohamosan növekvő pénzügyi szükségletek s az ezekkel lépést tartani nem bíró erőforrások között, Széll Kálmán azok közé tartozott, a kik leghamarabb felismerték a fenyegető bajok komoly voltát. Az 1872-diki költségvetésről szóló nagy terjedelmű jelentése a magyar pénzügyi történet legérdekesebb dokumentumai közé tartozik. E vaskos könyvet tevő tanulmány először tárta fel az ország közvéleménye előtt azt a pénzügyi helyzetet, melynek orvoslása másfél évtizednél tovább az ország erejének javát igénybe vette.

A bajt azonban könnyebb volt fölismerni, mint megorvosolni. A közhiedelem akkor az volt, hogy körülbelül három év alatt helyre lehet állítani a pénzügyi egyensúlyt. Erre a feltevésre volt alapítva a híres 27-es, illetőleg 9-es bizottság nevezetes munkálata is. De Kerkapoly leköszönése után a pénzügyek vezetését átvevő miniszterek, Szlávy s utána Ghyczy nem voltak képesek a feltornyosuló bajokkal megküzdeni.

Az egyszerre kitörésre jutott politikai és pénzügyi válság vajdásai középett létrejött a fuzió. A politikai vezetést az ellenzék addigi vezére, Tisza Kálmán vette át; a munka nehezebb része azonban Széll Kálmánnak jutott, ki a kabinetben a Deák-párti elvet képviselte. A Kerkapoly-Ghyczy-korszak zilált pénzügyi örökségének rendezése Széll Kálmán fiatal vállaira nehezedett. A mai kor embere alig képes magának képet alkotni azokról a rendkívüli nehézségekről, melyekkel akkor a magyar pénzügyi kormányzat szemben állt. Az állam mondhatni napról-napra élt. Az államhítelt nagyon alá szállított. Egy 153 millió, felül rá jelzálogi biztosítékok mellett fölvetett, névleg hat százalékos, de tényleg tíz százaléknál is többre kerülő függő adósság, melynek lejáratú ideje közeledett, damokleszi kardként függött a magyar pénzügyminiszter feje fölött.

A segédforrások, melyeket a magyar pénzügyminiszter igénybe vehetett, fejletlenek s fejlesztésre nagyrészt teljesen képtelenek is voltak. Az egyenes adók a hiányos adókezelés mellett soha sem hozták be az előirányzott összeget, bár ez nem volt túlságosan magas. Az adóhátralékok felhalmozódtak. A közvetett adók gyümölcsözőbbé tételét hosszabb időre kizárták az Ausztriával kötött egyezmények. Az ország közgazdasága az 1873-iki rettentő közgazdasági válság utóbjait szenvedte. Az ország hitelügye ki volt szolgáltatva az osztrák nemzeti banknak, mely már azért is ellenséges szemmel nézte Magyarországot, mivel itteni működésének jogalapja teljesen szabályozatlan volt. Az adóvisszatérítések alapján elhibázott módszere oly rendkívüli terhet rótt a magyar kincstárra, melyek a fogyasztási adóknak különben is silány jövedelmét majdnem teljesen fölemésztették.

Hatvan millió forintot meghaladott az államháztartás deficitje, mikor Széll Kálmán a pénzügyek élére lépett. Nagyobb szabású tervéről egyelőre szó sem lehetett. A létért folytatott küzdelem korszaka volt ez. Mindenekelőtt meg kellett menteni az országot a fizetésképtelenség fenyegető rémétől, mert világos volt, hogy a pénzügyi tönköt nyomban követné az alig hét évvel ezelőtt helyreállított magyar államiség tönkje is.

Széll Kálmánnak csak két eszköz állott rendelkezésére: az egyenes adók jövedelmének fokozása az általános jövedelmi pótlóadó behozatala és a rossz adókezelés megjavítása által, meg a szigorú takarékoság. A közvetett adók

eredményesebb gyümölcsösztetésére csak a kiegyezés megújítása után lehetett gondolni, a mikor aztán valóban sikerült is neki a fogyasztási adók, különösen pedig a képtelen adóvisszatérítési módokat körül a helyzetnek tetemes javítását érni el s a bankkérdésben is oly állapotot teremteni, mely a magyar piac ellen addig alkalmazott mostoha elbánásnak véget vetett.

Ez a szigorú, reális gazdálkodás a hatvanmillió deficizet a felére szállította le s az államhítelt terén is megteremtette a maga gyümölcseit. Széll Kálmán Európa leghatalmasabb pénzeszoportja közreműködésével megteremtette a magyar járadékot s keresztülvitte a függő adósság konvertálását. Néhány év múlva, midőn bekövetkezett Európában a nagy pénzbőség korszaka s megnyílt volna a tér Széll Kálmán előtt nagyobb szabású pénzügyi műveletekre, majdnem matematikai bizonyossággal bekövetkezett volna a magyar államháztartás tökéletes rendezése. Széll Kálmán lelkének egész erejével csüggött e nagy célon. Ez volt életének eszménye. És ezt rombolta szét, ezeket a szép reményeket döntötte halomra a boszniai okkupáció alkalmával a bécsi katonai köröknek messzebb menő foglaltságra irányuló terve. Visszavonulásával ezt hiúsította meg Széll, magával vive a nemzet oszlatlan becsülését.

Mint képviselő azonban nem szünt meg részt venni a közügyekben. Egy ideig pártokivüli állásban, később ismét a szabadelvű párt sorában, bár a kormány általános politikáját többnyire támogatta, a gróf Szapáry pénzügyi politikáját nem egyszer beható bírálat tárgyává tette. 1887-ben Kőszegen tartott nagyszabású programbeszédében kifejtette azokat az eszméket, melyek utóbb a pénzügyi rendezésben, főleg a regale-megváltásnál érvényre jutottak. Egyébiránt Széll Kálmán a képviselőségen kívül a közgazdasági téren is keresett és talált tért tehetségeinek s mint két elsőrendű hitelintézet — a Magyar Jelzálog-Hitelbank és a Leszámitolóbank — elnökgazdátja, sikerrel működött a hazai hitelügy egészséges fejlesztése körül.

A királyi kegy csakhamar ismét a nagy érdemű férfiú felé fordult. Ő Felsége 1889-ben kinevezte valóságos belső titkos tanácsosának. Többször felajánlották neki a pénzügyi tárczát, de ő nem fogadta el. Működése azonban azért mégis jelentékeny volt az állami pénzügyek körül is, mert nem is szólva a valuta ankétnél való nagyfontosságú szerepléséről, folytonosan tagja, 1892-től kezdve pedig egész a mai napig — csekély megszakítással — elnöke volt a képviselőház pénzügyi bizottságának. E sokoldalú tevékenység mellett még arra is volt ideje, hogy mint a dunántúli magyar közművelődési egyesületnek, a Budapesten 1896-ban tartott interparlamentaris konferencia magyar bizottságának s újabban az országos kvótabizottságnak elnöke döntő befolyást gyakoroljon a legkülönbözőbb érdekkörökre, nem is szólva arról, hogy mint mintagazda, különösen az állattenyésztés terén, szintén első helyen áll az országban.

A parlamenti pártok közt való béke helyreállítása körül kifejtett önzetlen fáradozása mintegy praedestinálta őt a kormányelnöki szerepre. Meg is kapta Ő Felségétől a megbízatást s ennek hírére az egész ország pártkülönbség nélkül örömmel üdvözölte, mert mindenki érzi, hogy az elmeeresedett pártviszonyok megjavítása, a magyar parlamentnek, a mennyire még lehetséges, a Deák-korszak nemesebb hagyományaihoz való visszavezetése oly feladat, melynek megoldására első sorban Széll Kálmán van hivatva.

De nemcsak a szorosan vett politikában, hanem a pénzügyi és gazdasági téren is nagy fontosságú az a változás, mely Széll Kálmán miniszterelnökségével beáll. Már maga a kiegyezés végrehajtása korszakos jelentőségű feladat. Széll Kálmán azzal, hogy a sokat emlegetett ischli záradékot egy az ország jogaiból sértetlenül megóvó formula által kiküszöbölte, már előzetesen is elévülhetlen érdemet szerzett magának. De a kiegyezés végrehajtásával az ebből folyó feladatok kimerítve nem lesznek. Hátra van még a valutarendezés tényleges végrehajtása, a készletek valóságos megkezdése. Ezzel szabaddabb, örvendetesebb kilátások nyílnak meg a magyar közgazdaság előtt. Valószínű, hogy egy élénkebb fellendülési korszak küszöbén állunk, a melynek jelei az egész nyugaton már is tapasztalhatók. Szerencsés körülmény, hogy ilyen korszakban oly kiváló közgazdasági és pénzügyi tehetség lép a magyar kormány élére, mint Széll Kálmán, a ki jeles tehetségein és páratlan munkaeréjén kívül magával hozza talába még egy nagybecsű adományt: az európai pénzügyvilág erős hitét az ő feltétlen megbízhatóságában.

Deák Ferencz élete utolsó évében valamely alkalommal gyámleányával szemben szóba hozta, hogy nehéz az embereket igazán megismerni és róltuk mindig bevaló itéletet mondani. Két emberről — folytatta — bizton hiszi, hogy nem csalódott bennök, sem tehetségökben, sem jellemökben: az egyik Andrassy Gyula gróf, a másik Széll Kálmán.

Halász Imre.

ISTEN.

Irtá Musset Alfréd, fordította Radó Antal.
(Az «Espoir en Dieu» című hosszabb versből.)

Isten, kit meg nem ösmert soha senki,
S hazugság nélkül meg nem tagadtott:
Felelj te, ki az embert megteremtí,
S ki által holnap már meghalhatok:

Ha engedéd, hogy fölfoghassuk léted,
Mért szítod lelkünk kételkedéseit?
Mi szomorú multság az tenéked,
Hitünk hogy annyi kisértésbe vidd?

Mihelyt az ember fölne az a magosba,
Téged vél látni ottfenn, Alkotóm,
S e földet, melynek ura és lakossa,
Olybá veszi, mint templomod ha vón'.

S ha önmagába mélyed el a lelke,
Ott is te vagy, mert képed benne él,
Azt mondja: töled jön, akármí lelte,
Könyű s mosoly, akármí szenvedély.

Oh hány, ki ragyogott nagy szívvel, észszel,
A legmagasztosb czélul tűzte ki:
Bebizonyítani, hogy te vagy s te lészel,
S neved' hogy bárhol kibetízheti.

Lehetsz te Allah, Bráma-Visnu-Síva,
Vagy Krisztus vagy Zeus vagy ősi Rend,
Vagy az örök Jog: bármi néven híva,
Mindenki karja tefeléd eseng.

A legutolsó is, kéz-összetéve,
Hálát mond néked lelke mélyiből,
Mihelyt csak szenvedési özönébe
Az üdvnek bárcsak látszata vegyül.

Egész világon téged énekelnek,
Neked dalol fészékben a madár,
És ezren s ezren köszönik kegyelmed,
Ha szomju földre csepp esőt adál.

Semmit se nézünk mély csodálat nélkül,
Számunkra nem vesszél el egy műved:
Mindenki áld s ha lemosolyogsz az égből,
Már térdre hullong millió híved.

TÜNDÉR ILONA FÁT ÜLTET A KIRÁLY KERTJÉBEN. (A fővárosi Vigadó falfestményéből.)

ARGIRUS ÉS A SÁRKÁNY. (A fővárosi Vigadó falfestményéből.)

A LOTZ-ALBUMBÓL. — Morelli Gusztáv tanár fametsetei.

Hát mért tevéd, óh, Mindenség bírja,
Hogy annyi lett köztünk a szenvedés,
Hogy iszonydva gondolhat csak rája
Maga a szűz Erény, maga az Ész?

Midőn szemünk a földön annyi jót lát,
Mi hirdeti az isteni erőt,
S hogy tiszta szeretet, apai jószág
Volt alkotásidban vezérelőd:

Te szent napod alatt, oh, mennynek óre,
Miért van annyi rútság, annyi kín,
Hogy a könyörgés szinte megfagy tőle
A nyomorúttak buzgó ajkain?

Dicső művedbe mért vedél föl ezt is?
Miért összhangtalan e sok elem?
Minek a büntetés és minek a pestis,
S oh magas Ég, minek a sírverem?

Bizonyyal szánva elborult a képed,
Midőn ez a szegény nyomorú föld
A nagy khaoszbul sírva állt elébed,
S látád a sok jajt s a kevés gyönyört!

Ha azt akartad, hogy viselje túrve
A tenger átkot, a mely rászakadt:
Nem kellett volna, hogy e fényes úrbé'
Megsejtesd véle országgládsodat!

Ha a nyomorba süllyesztéd világnak:
Mért kell, hogy rólad álmódjék az ész?
Azért dül kétely itt, mert mit mi látunk —
Nagyon sok az, vagy túlon túl kevés!

Ha gyarló voltunk nem méltó a kegyre,
Közébe mehetni, óh isten, feléd:
Hogy trónod elburkolja és lefedje,
A természetnek mért nem rendeléd?

Azért hatalmad megvón', kéne hordnunk
Nagy terheink ostor-csapásait,
De hát nyugalmunk és tudatlan voltunk
Enyhítenék a kínok százeit.

A szenvedőt ha, Isten, sohse szánod,
S imám szined elé föl ahogy ment:
Ezentúl is csak őrizd nagy magányod,
Csak zárd örökre el a végtelent.

De ha ez emberek szörnyű keserve
Valóban feljut tartományodig,
Örök mezőiden ha járva-keelve,
Hallod, nemünk hogy' sír, hogy bánkodik:

Emeld, emeld föl a világnak fátylát
S mutasd magad, te jó, te igaz Úr,
Szakadjon el, min nincs szem a mely átlát,
Ez a fejünkre görbülő azúr!

S elődbe tárd, tiszta tüzzel égve,
A szeretet, a bizalom, a hit,
S az emberek fejának összesége
Letérdepelve nézi boltjaid!

S a köny, mely eddig erejét apasztva,
Mint csermely áradott szemeimből,
Mint gyöngye harmat száll fell a magasba
És fönt az égbe' majd megsemmisül.

És mindenütt dicsőjtnek majd legottan
S öröm zsigong körültes szeretet,
Minővel ottfenn, tündöklő lakóiban
Vesznek körül az angyal-seregek.

S majd látod, e vidám hozsánna közbe'
Hogyan fut, énekintől elüldözve,
Az isten-káromlás, a kételkedés:
Míg a halál is véliük társul össze,
Bucsút mond és a semmisségbe vesz!

LUCIE.

Éleget.

Irtá Musset Alfréd, fordította Radó Antal.

Barátaim, ha meg kell halnom,
Szomorúfűz jelölje halmom',
Nekem oly vonzó síró ága,
Oly kedves méla sápadtsága.
Ha síromon árnyéka leng,
Könnyű lesz álmom odalent.

Est volt; magunk valánk. Ő emmeltemtől ülve,
Lehajta a fejét s ábrándba elmerülve,
Jártatta hó-kezeit a billentyűk során.
Csak halkán szólt a hang: mint hogyha szellő szár.
A messze nád között alig susogva szállna, [nya
És fölve, a madár hogy felriad talán.
A méla éjszakák langy, mámoros lehelét
Ezer virág-kehely küldötte szerzesztét.
A parkban gesztenye-, vén cser- s jegenyefák
Könyözött galyaik hajlongva ringaták.
Hallgattuk szótalan', mit süg az éjszaka,
Beszállt az ablakon a tavasz illata,
Künn pusztá volt a táj és egy szellő se lengte.
Tizenöt évesek a magunk valánk. Merengve
Néztem soká Luciet. Halvány és széke volt;
Soha oly mélytűzű, oly édes-fényű szembe'
Nem látta még magát a tiszta égi bolt.
Szépsége megbüvölt. Szerettem őt nagyon,
De azt hívéim, csak úgy, mint egy testvérhugom' —
Oly szűzi szendesség, oly báj volt mindenébe'!
Hallgattunk jó soká; kezét kezembe téve,
Elnéztem álmódó, gyönyörű homlokát
S a közben holdogán érezte lelkem át,
Hogy mily erős ahoz, hogy gyászunk elvegye,
A béke és az üdv e szép ikerjegye:
Ha ifjúság lakik az arcon és a szívbe',
Felhőtlen utján most följebb szállt a hold,
Luciem feje köré ezüst-hálót terítve.
Ő nézte szememet, a melyben képe volt,
Mosolygott, mint szeráf és azután dalolt.

Oh bű leánya, Dal, mely arra vagy nevelve,
Légy emberek között a szerelemnek nyelve:
Nekünk Itália, ennek meg Isten ad!
Szív édes szöze, a hol a gondolat
— Eszűz, melyijjézed, egy árnyék hogyharendül —
Lefátlyozva jár s nem fél kíváncsi szemtől!
Ki tudja, mit beszél, mit ért egy ifjú nő,
Dal-sóhajja ha lesz a szívta levegő,
Lágygyá, minő szava, bússá, minő a lelke!
Látod tekintetét, látod könnyezni őt —
A többi mély titok az emberek előtt,
Titok, minő az éj s a tenger nyugta-kele.
Magam valék vele. Én szóltam csüggettem rajta;
Az eldalolt románcz szívünkben csemege még.
És ő reám borult, fejt vállamra hajta...
Ifjú szivedbe' tán Dezdémona sóhajta,
Szegény lány! Könnyezél és búsan engedéd,
Imádot ajkaid' hogy megesekölja szám:

E csókban, óh Lucie, fájdalmad esőkolám!
Halványak, hidegek valának arczaid;
Igy szálltál, hidegen, két hó után a sírba,
Igy hulltál, szűz virág, a földre, ki se nyílvá,
S hunytod mosoly vala — mint élted, oly szelid.
Még bölcsőd illetett s az ég már visszavitt!

Óh lelki tisztaság édes misztérjuma,
Szerelem álmai, kacaj, gyerek-dana,
S te rejtett búverő, mit már mindenki érzett,
Mely Margit küszöbén Faustot habozni készted,
Oh ifjú szűziség, — beh gyorsan messze szálltok!
S most, gyermek, hadd legyen emléked s nyugtod
Nem imbolyg hó-kezed a billentyűk felett [áldott!
Több nyári éjszakán... Isten legyen veled!

Barátaim, ha meg kell halnom,
Szomorúfűz jelölje halmom',
Nekem oly vonzó síró ága,
Oly kedves méla sápadtsága.
Ha síromon árnyéka leng,
Könnyű lesz álmom odalent.

A LOTZ-ALBUM.

Egy magyar festőművész nagy sikereinek megünneplésére szövetkeztek a múlt esztendő elején a művészi körök, s velök együtt a társadalom művelt elemei. A szeretet és nagyrabecsülés hatotta át ezt a mozgalmat és vontá össze ünneplő körbe Lotz körül, a kinél többet magyar festő nem alkotott, kinek minden munkája a hazai festészet gazdagodása, s itt van fölhalmozva a mi műkincesink közt. Lotz anyai ágon magyar, de idegen földön született, Hesz-szenben. Mint gyermek tört őzvegye édes anyjával Magyarországra és még az ő ifjú éveiben oly sanyarú művészi viszonyok közt is ithon maradt és mikor művészi erejét mindenki elismerte, akkor sem keresett és kívánt többet, mint a mit Magyarország nyujthat neki. Munka, foglalkozás után vágott, de korszorúra nem is gondolt. Elvonultsága, rendkívüli szerénysége még azt is megnehezítette, hogy pályatársai a maguk örömét megtalálhassák üdvözlésében. A múlt évi február 27-ikén tartott Lotz-ünnepre a magyar nők is szövetkeztek a művész közön-tetésére, kinek festményein a női báj, szeretet, a család tűzhelye, az anya szíve és bűja annyiszor megnyilatkozik, s a poézis, a fantázia oly fényességében jelenik meg. Az ünnepély véd-nökségét Izabella főherceggasszony fogadta el, ki akadályozva levén az ünnepélyen való megjelenésében, gróf Bathhány Lajosné (néhai gr. Andrassy Gyula leányát) bízta meg, hogy helyettesítse őt. A februári ünneplés nem múlt el a nélkül, hogy egy művészi becsű emléket is ne hagyjon maga után.

Ez egy gyönyörű album, Lotz legnevezetesebb műveiből. A mester falfestményeivel ismertet meg, fametszetekben, fénynyomatokban és igen jól tájékoztató szöveg kíséretében. A pompás albumnak, mely most jelent meg, címe: Lotz

Károly falfestményei, husz fénynyomatú táblával és Morelli Gusztáv fametszeteivel. Szövegét írta Riedl Frigyes. Kiadja a Lotz-ünnepély hölgybizottsága. Tehát egy hölgybizottság fáradozásának műve a szép album. Lotz ünneplése után alakult ez a bizottság szintén Izabella főhercegnő védnöksége alatt.

A hölgybizottság százhuszonöt uri nőt áll. Elnöke: gróf Batthyány Lajosné született Andrássy Ilona grófnő. Alelnökök: gróf Andrássy Tivadarné, b. Bánffy Györgyné, Benczúr Gyuláné, Feszty Árpádné, Hampel Józsefné, dr. Herzi Mórné, ifj. gróf Károlyi Gyuláné, Pejacsevics Katinka grófnő, gróf Wenckheim Frigyesné, dr. Wlassics Gyuláné.

A kibocsátott gyűjtőív ezeket mondta: «Nagynevű festők, Lotz Károly művészi jubileumának megünneplése alkalmából külön hölgy-

delések igen szép számmal történtek, s megrendelték az albumot a kiváló, Ferencz Ferdinánd és Ottó főherczek is. Egy év alatt a szép mű elkészült nagy diszben. Közreműködött a hölgybizottság fölkérésére maga Lotz Károly is, ki a közlendő képeket kiválogatta és az eredeti rajzokat és kartonokat a szerkesztők rendelkezésére bocsátotta. Morelli Gusztáv tanár, a jeles fametsző, a képek kivitelét intézte, s a fametszetek is az ő jó vésője alól kerültek ki. Ezeket a metszeteket az album szövege közt helyezték el, vagy kezdő- és sarokdiszket alkotnak. Vörös nyomásuk a kiállítás díszét öregbíti. Husz külön lapot foglalnak el a falfestmények másai, az eredeti kartonok rajzai után. Ezeket Aust R. budapesti műintézete fénymetszetben

nak falképei foglalkoztatták Lotzot, kinek aztán egész dús erejét és fantáziáját igénybe vette a freskó-festés. Középületeink egy nagy részében ott találkozunk a nagy művészettel. Ott van az akadémiában, ott gyönyörködünk benne az operaházban, az országházban, az igazságügyi palotában; megtaláljuk a ferenczvárosi templomban, a Mátyás-templomban, a pécsi és a lipótvárosi bazilikában, és több uri magánházban is. A történelem, vagy az allegoria és Olympus szól ezekből hozzánk. Az erő, egészség és plaztika tökéletességében jelennek meg alakjai, élvezvén a szépség és fenség adományait, és kifejezőn hirdetvén a művész ideáit és törekvéseit. Földi por ott nincs. Lotz festészetének egyik külön része a mennyezet-festés,

A Lotz-alumból.

SEBENT LÁSZLÓ ÉLETEBŐL. — LOTZ KÁROLY FALFESTMÉNYE A BUDAVÁRI MÁTYÁS-TEPLOMBAN.

bizottság alakult arra a célra, hogy műveiből művészi reproducióban egy albumot adjon ki. Ezen célzattal előfizetők gyűjtésével biztosítja. A tiszta jövedelmet pedig művészi segélyalapra szánta. Lotz Károly örökbeesült alkotásai nemcsak középületeinket, de több magánpalota mennyezetét is díszítik, minél fogva a nagyközönség a mester művei egy részének élvezetétől meg van fosztva. Méginkább ismeretlenek ezek a külföld előtt. Ezért kulturális missiót is végez a kiadó-bizottság akkor, mikor Lotz mester műveit mintegy hozzáférhetővé teszi a közönségnek és feltárja a nemzet művészi kincsesházának remekait a külföldnek is.

A cél tehát az volt, hogy a nagy művész alkotásai ott legyenek minden művelt magyar lélek és szem előtt, miután azokat se kiállításokon, se a képtárakban megismerni nem lehet és hogy a külföld is megismerje művészetünknek e büszkeségét. A hölgybizottság, mely 125 tagból áll, minden előleges híresztelés és zaj nélkül próbálta meg az eszme megvalósítását, s ez örvendetes gyorsasággal sikerült. A megren-

(heliogravur) sokszorosította finom pontosság-gal. A nyomdai kiállítás, a pazar és izléses kötés szintén a hazai műipar derék munkája, idegen kezekre nem volt szükség. Az album szövegének megírására Riedl Frigyes kérték föl, s az ő munkájáról is csak jót mondhatunk. Erőteljesen, biztosan és találón jellemzi Lotz művészetét és egy-egy festményének eleven, találó leírását adja.

Lotz Károly a monumentális festészetben lett első művészi, s az albumból tökéletesen megismerjük. Csak ifjabb korában festett életképeket, de már akkor is sokat segített bécsi mesterének, Rahlnak, a bécsi paloták falképeinek elkészítésében. Budapesten az első falfestményekre a hatvanas évek felé került a sor, mikor a Vigadó fölépítették. Lotz, Than és Wagner Sándor festették a Vigadó csemege-terme és lépcsőháza freskóit. Lotz a Tündér Ilona és Argirus királyfi meséjét illusztrálta a lépcsőházban. Majd a Nemzeti Múzeum lépcsőházá-

nyelét a nagy mesterek csak kevésbé műveltek, de a modern festőnek annál többször adnak dolgot és okoznak nehézségeket. Itt a távlat kiszámítása a kép megszerkesztésének és megrajzolásának egész más föltételeket szab. A festő előre úgy készíti el magának a tervet, hogy a kép a néző feje fölött lesz, s onnan fog látszani felülről, de alulról nézve. A művész a képet piramis alakjában csoportosítja, szélesebb alapról folyton keskenyedve, hogy alulról tekintve családást ébreszthessen, mintha a lapos mennyezet fölnyílt volna, s az ott ábrázolt jelenet a magasban, szabad helyen, az etherben játszódna.

Az új országház mennyezet-festményeiből választott képünkön kívül «A törvényalkotás apotheozisa» mutatja a mennyezet-festés távlatának szabályait, melyekkel illuziót kell ébresztenie. Riedl a leíró szövegben ezekhez találón jegyzi meg:

«Az ilyfajta ábrázolás, mely az összes alako-

kat, hogy úgy mondjam, fejünk fölött úszva mutatja be, igen nehéz. Nehéz alkalmas tárgyat találni a kép számára, nehéz az alakok anatómiája ily sokféle rövidülésben és még nehezebb az így alulról látott idomok szépségét feltüntetni. Hiszen ha felnézünk a mennyezet freskójára, nemcsak csalóka égbolton lógó lábakat akarunk látni, hanem az embernek, az életnek eszményített ábrázolását.»

Az új országház mennyezet-freskójából két részletet mutatunk be az albumból. Az egyik «A törvényalkotás apotheozisa.» A közepén Magyarország géniusza márványoszlopra vési a legfontosabb törvényeket, a kiegyezésről, felelős

Érdekes a kép alsó része, mely a nemzetet allegorizálja; a nép, az egyház, a művészet, a honvédelem van itt feltüntetve. Baloldalt lent az áldást adó püspökkel szemben gr. Széchenyi István, mint a modern Magyarország megteremtője.

Közöljük az albumból az operaszínház mennyezetének képét is. Az óriás festmény másolatban adása nem könnyű, mert a kicsinyítésben elvesz a részletek finomsága. A kép az Olympust nyitja meg, s egy szép víziót tár föl. Az egész Olymp isteneit látjuk egybegyűlve, a mint a merész görög fantázia megalkotta őket.

Az album szövegírója jól stilizálja a kérdést, mikor így teszi föl:

«A mennyezetfestő Lotz eléri-e az eget is. Nem lesz novellisztikusan mozgékony, vagy akadémiusan merev, ha keresztény szentképet fest? A báj, a pogány szépség festőjének van-e rajz-ónja és esete a keresztény spiritualismus számára, van-e elég egyszerű nemes körvonala és lelkének elég áhítatos bensősége a bibliai fenség érzékítésére? A feleletet megkapjuk Lotz vallásos képeiben, melyek sokoldalú szellemnek ismét oly egészséges jelentkezései, s oly meggyőző lelkesedéssel kötik össze a hallást és a hazafias érzést. A nagy vonások, méltóság és egyszerűség jellemzi a négy evangélista ábrá-

MAGYARORSZÁG APOTHEOZISA.

MENNYEZETKÉPEK AZ ÚJ ORSZÁGHÁZBAN LOTZ KÁROLYTÓL.

kormányról, pragmatica sanctióról, stb. A géniuszszal szemben ott lebeg a Historia, ez mondja meg, hogy mit kell bevésni. A Historia alatt a párkányon az Erély és Hazaszerzet alakjai jelennek meg, előttük a párkányon alól az agg kronos, az Idő istene. Az oszlop alján a talapzaton a «vérszerződés» domborművé képe. A párkányzat baloldalt az Igazság és Bölcsesség. Legfelül egy viharos csoport, melynek magasan szálló, fátylát tartó alakja a győztes Béke, alatta pedig egy női alak, fején frigiai siphával, az Anarkhia. — Másik része a mennyezeti képnek Magyarország apotheozisa. Középen a párkány fölött Hunnia ezimrel és a kormánypálczával. A fő alakok félkörben körülzállják: jobbról a Gazdagság (a bőségzarúval), balról az Igazság. Egészen fent a Béke és a Dicsőség géniuszai megragadó csoportozatban.

Hallgatják elragadtatva Apollo lantját. A fény, melyet maga körül áraszt, megaranyozza köröskörül a felhőket, áhítat, elragadás fogja el a halhatatlanokat. Egyik legszebb része a roppant képnek a tánczó három Grácia, az Apollo melletti jobb csoportozat. Ezt a mennyezet-képet tartják Lotz legfőbb művének.

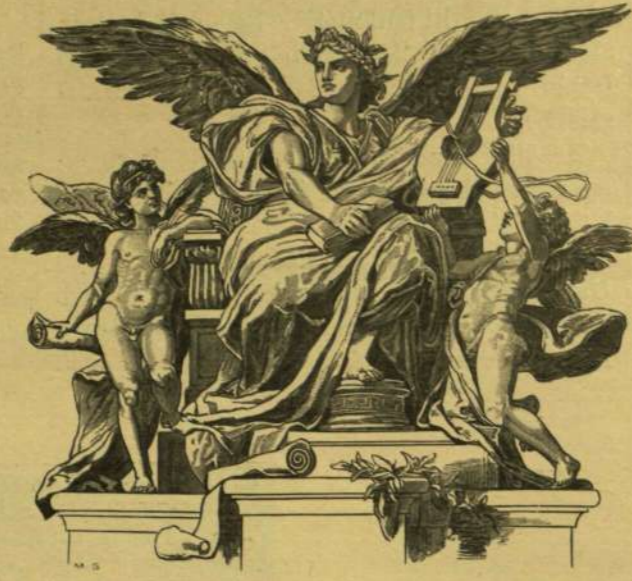
Templomi falfestményeiben Lotz a magyar vallásos élet történetéhez fordul, a szent királyokhoz, vagy Hunyadi Jánoshoz. A ferenczvárosi templom falára Hunyadi János halálát festette, a mint Kapisztrán János az utolsó szentséggel látja el. A vallásos áhítat mellett a hazafias érzés is fölemelkedik a szívben a kép előtt. (Morelli metszése után közöljük a képet.) A budavári Mátyás-templomnak szintén a magyar történelem szent legendáiból festett a művész, Szent László királyról hármas képet.

zolását a lipótvárosi templom kupolájában. Egyházi és történelmi tárgy összeforr a ferenczvárosi templom azon képében, mely Hunyadi János halálát ábrázolja. A XV. század legnagyobb hőse és század legnagyobb szentje, a lángszavú Kapisztrán János van itt egymás mellett feltüntetve. A vallás és a halál kettős szentsége komoly jelleget ad e képnek, melynek egyszerűsége, színezése és nagy vonásai különben is méltóságos hatást tesznek reánk.»

A budai Mátyás-templomban két mozgalmas fali képet festett Szent Lászlóról. Az egyik a magyar templomok hagyományos képét is visszaidézi, mikor a hős és szent király kiszabadít egy magyar lányt a kún rabló hatalmából. A másik képet közöljük Szent Lászlóról. Ez is a magyarok előtt oly kedves László-legendákból van merítve. Középen László király testének kiemelése a nagyváradi sirlótból. Sírját

A ZENE.

A KÖLTÉSZET.

A TÁNCZ.

LOTZ KÁROLY KISEBB FALFESTMÉNYEI. — Morelli Gusztáv tanár fametszetei a Lotz-alumból.

vallásos tiszteltben tartották a késő idők is, s fölkeresték a királyok. Az isten-ítéletknél is az ő sirjánál kellett esküt tenni. A kép jobb oldalán látunk ily jelenetet, mikor egy meggyilkoltnak holttesténél a pörbefogott vádlott bírái jelenlétében tesz esküt László király sirjánál, hogy ártatlan. A baloldali kép is László tetemének egyik legendája. A mikor holttestét Nagy-Váradra vitték, eltévedtek vele, s éjjel angyalok jelentek meg, a kik a halottvivő szekérrel a helyes irányba megindultak.

Lotznak még néhány kisebb freskóját is bemutatja az album, Morelli metszetében. Ezek nagyobb fali képek kiegészítői. Így a *Tudomány*, az Akadémia disztermének mennyezetéről, míg a két nagy oldalfalat a magyar közművelődés megragadó momentumai foglalják el. A *Zene* és *Tánc* az operaszínházról szintén mellékes képek, valamint a *Tündér Ilona fát állat* és *Argirus és a sárkány* a Vigadó lépcsőházának szegélyző-freskóiból. A főképeket itt Thán Mór festette.

Lotz magas stílus művészetének kedves, szép és becses gyűjteménye a *Lotz-album*, melyet a Franklin-Társulat nyomdája állított ki rendkívül diszesen. A magyar klasszikusok közt van ennek helye és semmi mévelt családból hiányoznia nem szabad. A mévelt közönség szívesen is fogadta. Tetemes költségeit már is fedezte, úgy, hogy az albumnak mindazon jövedelme, mely további megrendeléseiből, s az albumnak könyvárusításból gyűl össze, már tisztán a segély-alapot gyarapítja. A gyűjtőveken begyűlt összeg postautalványon a Magyar Földhitelintézetnek küldendő, a gyűjtőveken pedig Benczúr Gyuláné úrasszonyhoz, VI. Lendvay utca 15. sz. Az album ára, diszes mappában 15 frt. — Bolti ára jóval nagyobb lesz. Azok, a kik a gyűjtőveken fizetnek elő a műre, névre szóló példányt kapnak.

FERENCZ CSÁSZÁR MAGYARORSZÁGI NAPLÓJÁBÓL.

II. József császár gyermektelenül maradván, hogy utódjai hosszú sorát biztosíthassa a monarchia trónján, még életében rendelkezett, hogy a dinasztianak utána uralkodásra hivatott ága, a toskánai, méltó sarjakat nevelhessen a trónnak. Ez az igyekezete bírta arra, hogy Lipót nagyherceg legidősbik fiát, Ferenczet még életében Bécsbe hívja Flórenczből, hol addig gyermekégsé gondatlan napjait élte s oldala mellett

vezesse be a kormányzás nehéz művészetébe. Nehezen ment a dolog, a nagytróri császárt sokszor fogta el kétség: vajjon természeti hajlamainál, nevelése eddigi irányánál fogva alkalmas lesz-e a természetnél fogva bátor, minden iránt közönyös Ferencz arra, hogy egykor méltóan helyettesítse őt a trónon. Ez aggodalmi, e törekvései tükröződnek vissza a toskánai nagyherceggel váltott számos levelében is, melyeket Wolfgruber most megjelent két kötetes műve „Franz I. Kaiser von Österreich” — sok más eddig napvilágot nem látott adattal együtt használ fel arra, hogy királyunk néhai nagyatyjának teljes történeti hű képét adja.

A műben gondosan földolgozott anyagok közt a császári és királyi udvari levéltár több csomója tartalmazza a trón kismemelt örökösének saját följegyzéseit Magyarországon töltött napjairól is, s a szombathelyi lovas gyakorlatokról. Két hónapra volt tervbe véve az ifjú Ferencz főherceg magyarországi tartózkodása, hogy ezen idő leteltével aztán a táborban nyújtassék alkalom katonai készsége további értékesítésére.

A fiatal főherceg szolgálatára Kinsky altábornagy rendeltetett, Alvinczy tábornoknak pedig Budán egy gránátos-zászlóalj bemutatása jutott feladatúl. József császár unokaöccse számára mindjárt tábori ágyat rendelt s a magához hasonló egyenruhát, és különösen utasította Magyarországi térképe buzgó tanulmányozására. Újára 3000 aranyat utalványozott, részletes utasításra pedig apróra megszabta, hogyan oszssa be a táborban idejét, hogyan viselkedjék.

1786 június 21-én utazott el Ferencz Bécsből Szombathelyre, a hol Kinsky gróf fogadta, három dísz-lovaszázad élén. A trónörökös élénk megfigyelését tanúsítják följegyzései, melyeket gondosan bevezetett naplójába a látotakról és tapasztaltakról. Szombathelyt „meglehető csinos helység”-nek nevezi, noha a magyarok — ugymond — városnak hívják. A házak nagyobb részt szalmával fedték, de már kezdenek cserépfedelet is használni.

A papnöveldebe szállásolták a főherceget s azután fokozatosan bemutatták előtte az egész szolgálatot, kezdve a legénység kioktatásától. „Egy szakasz vonult ki, s megmutatták előttem a legénység egyenkénti foglalkoztatását, a miben mindenre ráismertem, a mit tanultam. Beláttam, mily szükséges és fáradságos, legénységet és lovat módszeresen kiképezni, mily sok időre van szükség egy csapat összeállításához s mily szükséges a részleteket tanítani, mielőtt egy egész jönne ki belőle.” Hasonló érdeklődéssel jegyezte meg, a midőn hadosztály-gyakorlatot végeztek előtte s egy hadosztály elefilirozott: „Ha a rossz és hibás lovak száma, — a milyenek egy ilyen ezredben, sajnos, előfordulnak, —

mindig szaporodik, akkor csoda lesz, ha lovaságunk megtartja azt a helyét, melyet most elfoglal. Mert habár nem vagyok is lóismerő, legalább ötven lovat kellett volna a két svadronnál kimustrálandónak találnom.”

Fennmaradtak, mint Ferencz császár katonai pályájának érdekes emlékei, a szolgálat minden ágában szerzett gyakorló-czédulái is, a melyekre vonatkozólag így ír naplójában június 27-ikéről: „Ma már könnyebben ment, mert tegnap nehezemre esett, először beszélni egy csapat előtt, parancsot adni ki és magyarázni.” Aztán következett a szakaszvezénylet. „Nekem kellett volna vezényelnem, de nem a legjobban sikerült.” Július 18-ikán vezényelte először az egész ezredet.

Közben pisztolyal célba löni jártak a tisztekkel s tojásra lödöztek. „Az irodai munkáim is beavatták a főherceget s át kellett néznie a számvévi iratait, az auditor-hadbíró jegyzőkönyveit. El is szörnyűködött, hogy mennyi irka-firkalással jár egy ezred vezetése.

Egy hónapig tartott a főherceg szombathelyi időzése, mely alatt alkalmt volt magának a hét éves háborúban szolgált rokkantak segélyezésére s a püspöktől kieszközölt ingyen fából egy téli fedett lovarda építésének előkészítésére. Innen Pápán, Veszprémen és Székesfehérváron át Pestre jött s a „Hét választófejedelem”-nél vett szállást.

E tartózkodásának célja az volt, hogy a tábori életben gyakorolja magát, mielőtt a táborba bevonulna. A magyar katonák szépsége meglepte s ennek tartózkodás nélkül ad kifejezést naplójában is. Másrészt híven beszámolt arról a benyomásról is, melyet benne Buda vára támasztott. „Egy kocsiokozlekedésre alkalmas, azonban igen meredek új úton jutunk a várba s mindjárt az út kapunál van a paloták. Ez igen terjedelmes. Itt csak a hadparancsnok lakik, még pedig szépen berendezve; benne most egy új szállásn dolgoznak. A kilátás *magnifique*, az egész Duna feltárul, a tábor egész térképe s másik oldalon minden, egész Váczig. A Ráczváros felé is igen kellemes a kilátás. A palota mellett van a szertár. Abban van most a pesti táborhoz szükséges minden ágyú, mészár, valami 16,000 új karabély és muskéta, sisak és vért, némely ezred szükségletére, török háború esetén, végre néhány ritkaság. E mellett van az Eszterházyak kórháza, mely, mondják, nagyon tiszta. A házak igen csinosak, de a várban való tartózkodás börtönhöz hasonlít. A sánczfalak részben bedőltek, részben lerokkádással fenyegetnek, de ki kell javítani és fenntartani, mert sok háznak alapzatul szolgál. A várost a váci oldal felől szögleten, mely a Krisztinaváros felé néz, ostromolták és vették be legutoljára a császáriak. Van itt egy márványkút is, a melyen a város emléket akart a császárnak emelni, mikor bizonyos kegyet kért tőle, melyre igen érdekes választ kapott. Itt van a Kuria háza is, a hol a különböző kancelláriák s a septemviralis tábla gyűléseire szolgáló

termek láthatók. Nem épen a legjobban van beosztva. A felső szobák csupa kicsiny zugok, az alsók ellenben nagyságukhoz mérten tulságos alacsonyok. A kamara-házban az igatók, levéltárak és könyvvezetések igen nagyok s jól vannak berendezve; itt mintegy 300 hivatalnok dolgozik.”

Ilyen tanulmányai közepett érkezett le augusztus 14-én József császár is, a ki előtt most a főherceg a Degenfeld-gránátosok zászlóaljával annak teljes meglegedésére s az egész tábornoki kar dicsérete mellett mutatta be vezényletét. Két nappal ezután az ezredet gyakorlatait tekintették meg. „Pompás látvány volt, — írta Ferencz császár abból az időből, — középen a gyalogság, a két szárnyon a lovasok. Gyönyörű dolog 30,000 embert a legnagyobb rendben és csendben maga előtt látni. A Nassauiak legénysége szép s e gyakorlatban nézetem szerint a legjobb. Württemberg a maga dolgát jól csinálta. Csak az történt, hogy félreértésből két divízió balra, egy jobbra fejlődött ki a frontból, a törzsiszt, ki egyedül volt, nem tudott magán gyorsan segíteni s lassan vonult fel a frontba.”

Augusztus 19-én kezdődött meg a nagy gyakorlat, melyről így emlékezik meg a főherceg: „A manőver előttem igen szép látvány volt, mert először láttam ily nagy tömeget manőverezni. De nem felelt meg egészen a hadgyakorlat céljának, s nem a legjobban ütött ki, mert igen szorosan tartották magukat a kiadott utasításához.”

Egyéb időtöltései közt meglátogatta Ferencz császár a Gyulay Sámuel-féle ezrediskolát is, melyről elismeréssel írja, hogy igen tiszta, a gyermekek jól tápláltak, jól ruháztak, s ügyesek abban, a miben oktatják. Ellenben a budai színházat felettébb alacsonyok találta: „a páholyok igen nagyok és alacsonyak, hogy nem lehet alkalmasan kitekinteni, a színészek nem a legjobbak s a mi a legrosszabb, mivel csupa fából van, tűzveszély esetén veszedelmes!” Még Promontorra is elment a főherceg aug. 18-án Alvinczy társaságában, s bujkált a sziklába vágott barlangokban, melyek „folyószerűen vannak vágya s igen tágasak”. Egyikről azt is hallotta, hogy „egykor Eugen herceg jubakla volt, most salétromot ásnak benne.”

Általában rokonszenves emléket vitt a főherceg haza Magyarországból, melynek egykor fölment királyává volt választandó. Jól mulatott s mint maga mondja, Magyarországot figyelemre méltó szép országgal, csak szigorú nagybátyja nem volt egészen meglegedve naplóinak bemutatott töredékeivel, melyekre vonatkozólag azt írja a kemény, katonás császár Ferencz atyjához, Lipót nagyherceghez Florenczbe, hogy a fiúnak van tehetsége, de nem bír elég élénkséggel az előadásban, s ismét megújítja azt a véleményét, hogy ép úgy lehetne pap belőle, mint katoná. A szabadelvű Józsefnek mindig az volt félig tréfás, félig komoly fenyegetése, kissé szentetlen öcsésével szemben, hogy papot csinál belőle.

De azért a főhercegnek rövid időn alkalmat nyílt a harczterén is bebizonyítani, hogy benne sem fejt el még a Habsburg-vér, s a török háborúban, alig pár hetes házasélete boldogságából kiragadvá vett részt a császár oldalán. Ez alkalommal ismét keresztül utazott Budán. s most már kedvezőbbben nyilatkozik a karmelita kolostorból átalakított színházról, melynek oly sok járatára van, hogy a tűztől nem lehet benne félni.

Futakon át vezetett tovább útja, a hol a Mezőhegyesről jött Csekonies őrnagy látogatását fogadta, a ki elbeszélte, hogy minő esellel szerzi meg Oláhországból a török vámörök megvesztegetésével a szarvatlan, de jobb húsú ökröket a hadsereg ellátására, s hogyan főzi le az olesón a bevásárolt sovány ökrök hizlalásával a drága mészárosokat. Azután Újvidéken, Zimonyban szemlélte meg a tábornok, mely utóbbi helyen „Lipéség kereskedőgazdag kalmárok házába volt szállva.” De ki venné rossz néven az ifjú férjtől, hogy gondolata leginkább szerelmes hitvesétől indult? Napjában kétszer is váltottak leveleket s a fiatal asszony levelei teltek gyöngédséggel és sóvárgó vallomással a távollévő iránt. „Madarad mindig keblemen ül, minden lehető módon kezyettem, mert tudom, hogy te szereted. Többi madaraimat is máshová tettem, hogy kiáltozásaiikkal ne feledtessék enéket!” — így ir epedezve a hű nő messze földön időző férjéhez.

AMERIKAI KÜLÖNLEGESSÉGEK.

Irta Virter Ferencz.

II.

(Templomok belépődíjjal. — Melódikus harangzúgás. — Művészi orkesztrumok. — Kortekedés a szószékéről. — A templom mint munka-közegetítő. — V. Vazul esete. — A nő jogai. — A gyorsházaság. — A házassági ígért be nem tartása.)

Az amerikai társadalomban, épen úgy, mint az ottani kereskedelmi életben, a szenzáció hajhászásnak két legfontosabb segédesszkeze: a vallás és a politika. Mindkettő igen nagy tényező a boldogulásban, érte: vagyonyszerzésben.

A templom egyik különlegessége Amerikában. Az ott t. i. nem csupán imahely, hanem *vál-lalat*.

A new-yorki templomok legtöbbjében *belépti-díjat* kell fizetni az ülőhelyekért; állani meg nem engedik az embert. Néhány perczig még elnézik, a mint valaki egy sarokba vonulva, csendesen imádkozik; de aztán már ott terem a templom öre, egy jól öltözött komoly úriember, és feltűnés nélkül kéri az álldogálót, hogy a padokban helyet foglalni sziveskedjék. A „vendég” kénytelen ekkor letelepedni a kispárnázott kényelmes padra — az ár különben nem sok, 10 centtől (25 kr) feljebb.

A virágokkal, pálmákkal és remek üvegfestményekkel ékesített templom hajójában a futószőnyeges padló nyilásain keresztül a légfűtés kellemes melege árad. A kényelem az első kelék minden vállalatnál, még ha templom is. Néhány percznyi várakozás után aztán megkondul a harang a tornyokban. Hanem micsoda harangzó ez! A különböző hangú harangok művészi ügyességgel úgy hozzatnak mozgásba, hogy azok *melódiaszerűen* adják elő a mai zeneprogramm mottóját, tudatva így mindenkivel, hogy ma pl. január 26-án, a *Trinity church* orkesztruma, a Beethoven imadalmát fogja énekelni s ez azonnal megkezdődik.

Ilyen formán a tömérdek templom közül ki-könyvlen választhatja ki azt, a melyik épen illeszkedik képest legtermészetesebbnek ígérkezik.

Mikor a harangzúgás véget ér s a templom már elégséges számú közönséget foglal magában, a kapuk bezáratnak, nehogy az áhitat a járás-kelés által zavartassék. Ez egyúttal igen jó eljárás arra nézve, hogy senki sem szokhesék el.

A sekrestye kis csengőjének megkondultával, mely a pap beléptét jelzi, — megszólal végre az orkesztrum is a magasban.

Hogy mily műélvezetet nyújthat ennek az orkesztrumnak egy ily előadása, legjobban magyarázza az a tény, hogy egy prim-énekesnő 6—8000 dollár fizetést húz egy-egy templomtól. A zenekar maga pedig csupa kiváló művészekből áll. Hegedűk, csellók, fúvóhangszerek és orgonák mesteri összjátéka ez. Teljes operai zenekar. És az előadás! Nem közönséges templomi ének ez már, hanem színjáték. Néha távolból hallatszik a zene, mintha felhőkbe volna burkolva; aztán mindegyre közeledik, végre teljes erővel hallatszik, a karzat előreszébe.

A solo-énekszólamokat a „Metropolitan Operahouse” kiváló művészei adják elő. Nem lehet csodálni tehát, hogy némelyik templom

Morelli Gusztáv tanár fametszete a Lotz-alumból.

HUNYADI JÁNOS HALÁLA. — LOTZ KÁROLY FALFESTMÉNYE A FERENCZVÁROSI TEMPLOMBAN.

jövedelmezőség szempontjából nem utolsó válatat Amerikában.

A templomok építése és berendezése igen diszes. Különösen az *ötödik avenue* mentén találhatunk remek gót-stílus templomokat. Ezekben a nagyon is fényes templomokba azonban sok helyütt tilos a nagyközönségnek a belépés és meghívók előmutatása ad csak utat az ajtónak át.

A nők és férfiak általában véve külön ülnek egymástól; a kényelemmel berendezett padok minden ülésén pedig imakönyvet fekszik a közönség használatára; leginkább azonban a biblia. Ha egy némelyik könyv el-elűnik, az nem okoz feltűnést, mert imakönyvet lopni nem bűn.

A templom-rendszer eme külsőségei mellett azonban sokkal érdekesebb annak erkölcsi szereplése a társadalomban.

Amerikában a templom ugyanis eszköz más czélok elérésére. Különösen a politikában.

Megértés végett csak egy dolgot említek: az amerikai templom szószékéről a papnak jogában áll bármiről beszélni, nem csupán a vallás dogmáiról, hanem a politikáról is.

A két év előtti választások alkalmával önnön magam tapasztaltam: hogy korteskednek a szószékben. New-York város főpolgármesterét választották épen s a négy jelölt óriási erőmefeszítéssel igyekezett a díszes polczra jutni. És a templom volt az, mely a győztesnek a legtöbb szavazatot megszerezte. A kortes műfogások legmesteribb körmönfonsága kétségkívül az Isten és a hit felhasználása. Egy ily szószéki prédikáció pedig művészi színészkedés. Ugy sirni és úgy nevetni, oly művészet, mint a *Broadway* és a *Tweed* utca sarkán álló templomban, még nem hallottam másutt. Azok a szemjatekok, azok a mozdulatok, mikor az ellenjelölt bűneit sorolta fel a pap, mondhatom, teljes hatástúak voltak. A hallgatóság pedig lelkesen *lapsolt*.

Hogy e mellett a neveléses túlzás mellett a vallás tekintélye s a papok értéke a közönség szemében nem válik szintén nevelésessé, ez abban leli magyarázatát, hogy első sorban az amerikai igen-igen vallásos érzelmű, sőt babonás is; másodsorban és főként pedig azért, mert a templomok kezdeményezői csaknem valamennyi jótékonyági intézménynek. Az iskolák, kórházak és szegényházak befolyásuk alatt állanak. Az amerikai jótékonyági intézeteknél valóban segélyben részesül bárki, a ki érte megyen; szegénységi bizonyítványt sem kérnek senkitől, mert hisz a ki kéri, az már bizonyosan rászorul a segélyre.

Az intézeteken kívül közvetlenül a templom is juttat segélyt; nem garasokat, hanem állást, munkát. A ki sokszor eljár a templomba s látják róla, hogy szegénységében Istenhez folyamodik, az okvetlenül számíthat arra, hogy néhány nap múlva valaki meg fogja szólítani és segítségét ajánlja neki.

Érdekes példa erre egy magyar fiatalember esete.

V. Vazul, előkelő budapesti család Amerikában élő fia, ott arra az élelmes gondolatra jutott, hogy a templomba fog járni. „Háttha megszán valaki?” — gondolta magában. Mintegy öt napon át térdelt egy bizonyos templom sarkában, hol a szegényeknek ingyen adnak helyet, — míg egy napon hozzá lépett egy új

és kérdezősködött viszonyai felől. A ravasz fiú elmondta nehéz sorsának meghatározó meséjét és — a vállalat sikerült. Mert a fiatal ember, a ki különben kiváló és tanult énekes volt, — ugyanazon templom zenekarának karmestere lett s mellesleg még egy színházhoz is szerződött.

*

A házasság és a családi élet Amerikában szintén nagyon különbözik az európaiktól.

A nők sok és nagy joga Amerikában már szinte túlságos, különösen a mi a házasságot

meg van nehezítve és itt mindenkor a nő javára ítélnék, egy esetet kivéve: a házasság-törést a nő részéről. Ekkor a törvény teljes szigorral lép fel vele szemben.

A házasságot sehol sem kötik oly egyszerű módon, mint Amerikában. Előre való kihirdetést nem ismernek, sőt az eljegyzés is csak az előbbkelőknél divik.

A nő és férfi minden iromány nélkül beállít az «alderman» irodájába (esetleg bármely más helyen, ha sürgős) s kijelentvén az egybekelés szándékát, minden formaiság mellözésével,

leitől, mint nálunk. Az apa gyermekét meg sem verheti, mert a rendőrséggel gyűlölettel meg a baja. A szülői házból élvezett e szabadság következménye az a szokás, hogy a leány, minden kíséret nélkül, látogatja «barátjával» a hangversenyeket, színházakat, vendéglők helyiségeit késő éjjelig, a nélkül, hogy az apának, vagy a világ nyelvén ahhoz köze legyen. Ennek a nagy szabadságnak meg vannak természetes rossz oldalai is. S ennek megvédésére szolgál a házasságigérés és meg nem tartás elleni szigorú törvényes eljárás.

A Lotz-alumból.

A MAGYAR KIRÁLYI OPERAHÁZ MENNYEZETE LOTZ KÁROLYTÓL.

illeti. Sehol egy állam sem igyekszik oly határozó kedvezményekkel gyarapítani a házassági kedvet polgáraiban, mint ott. A házasság ember oly kiváltságokat élvez, a minők valóban irigylendők. Például perbeli foglalásnál a házasság ember szobaberendezése és teljes ruhátára érthetetlen; azokat el nem árverezhetik. És még tömérdek ily kedvezmény van. Az asszony semmiképpen sem függ jogilag férjétől. Hozományát és vagyonát önkénytelenül kezeli. Szerződés-kötéseknél is független. És ha férje könyvemlően elfacsérli keresetét s nem gondoskodik kellőképen nejről, akkor az asszony törvényileg büntetési férjét. A válás nagyon

aláírják a házassági szerződést. Megesküsznek, hogy a mondott (nem «bizonyított») tételek — mint: kor, név, lakás, — valók s ezzel az ügybe van fejezve. Tanuképpen sokszor az «alderman» szerepel más híján.

Igen természetes, hogy ily állapotok mellett igen gyakori a bigamia. Némelyik férfinak öt felesége is van titokban. Ezt azonban a törvény nagy szigorral sújtja.

A szerelem, mint olyan, igen tág fogalom a dollárok hazájában. Európai felfogás szerint talán túlságos az a szabadság, melylyel a nő ott a férjval szemben fellép. A leány, mint általában minden gyermek, nem függ oly mértékben szü-

A házasságot ígért férfit, ha csak hiteget, a nő letartóztatja s ha írott vagy csak egy tanú által megerősített bizonyítéka van is a tett ígéretről: akkor a házasságtól azt a férfit meg nem menti semmi. Elesükhöz, legyen bár Mac Kinley fia is és addig vissza nem nyeri szabadságát, a míg bele nem egyezik az ígért teljesítésébe. De a beleegyezést nyomban követi is az esküvő a börtönben, hol a megjelent hölgyvel őt az alderman azonnal összehesketi. Ez alól kibújni csak bús kárpótlási díj fejében lehet, — ha a nő beleegyezik.

LOUBET EMIL,

A FRANCZIA KÖZTÁRSASÁG ÚJ ELNÖKE.

A legutóbbi időben egymást érték Franciaországban a nyugtalanító jelenségek. Részint belső, részint külső veszedelmek fenyegették a köztársaság biztonságát. Elnöknek és kormányának a legéberebb örködésre, a legtapintatosabb magatartásra volt szüksége, hogy az állami és társadalmi rend végzetesen meg ne rázkódjék. E nyomasztó körülmények közt villámcsapásként érte az országot az a váratlan, megdöbbentő eset, hogy Faure Félix, a köztársaságnak külföldön is népszerű és általánosan tisztelt elnöke, a folyó hó február 17-ikén agyszélütés következtében hirtelen elhunyt.

A francziák s főleg a politikai pártok még fölcsozdni is alig érthettek rá a nagy meglepetésből, mikor a kormány, a köztársasági alkotmány rendelkezéséhez képest, nyomban intézkedett, hogy a szenátusból és a képviselőházból alakuló nemzetgyűlés azonnal, már febr. 19-ikére összehívassék Versaillesba s ott haladéktalanul új államfőt, köztársasági elnököt választasson.

A nemzetgyűlést szabályszerűen a szenátus elnöke, Loubet Emil hitta össze, de a nemzetgyűlés elnöki székét az ülés megnyitása után másnak engedte át, mert a mostani államformához hű köztársasági pártiak, féltetve a köztük levő ellentéteket, közakarattal őt jelölték a köztársasági elnöki állásra. Eleinte két komoly ellenjelöltje volt: Brisson és Méline; de Brisson, nem akarván Loubet helyzetét gyöngíteni, lemondott a jelöltségről s így csak a kezdetben szintén vonakodó Méline maradt, kit a köztársasági egy töredékén kívül főleg a reakzionáriusok, a katona-párt és a klerikálisok támogattak.

A szavazás tekintélyes többséggel Loubet részére döntötte el a győzelmet. Loubet 483, Méline ellenben csak 270 szavazatot kapott, s így Loubet lépett Faure Félix örökébe.

Az új elnök igen kiváló, derék ember, kit tiszta jellemeért, szerény, nemes és szeretetre méltó modoráért minden párt kedvel; de nagy készütsége és szép múltja mellett sem tartják nagyszabású politikusnak, vagy fényesebb kormányzó tehetségnek, noha már három ízben volt miniszter s egyszer miniszterelnök is. Azt tartják fő gyöngéjének, hogy a színtelenség mérsekelt köztársasági párti, a ki rendületlen nyugalmával és békeszeretettel semmiféle ügyet nem tud szenvedélyesen fölkarolni, semmiért sem tud életre-halálra harcolni; de azt általánosan elismerik róla, hogy épen olyan jó francia és hazafi, mint Faure volt, s hogy a köztársasági államformának rendíthetetlen híve. A jelöltség elfogadásakor is az volt az első szava, hogy «mindenek előtt a köztársaságot fogja megvédelmezni.» De ezzel, a mennyire kielégítette pártjait, épen annyira maga ellen zúdította ellenfeleinek haragját, sőt gyalázkodásig menő dühét, a miben egyébiránt nem kis része volt az a miatt való mérgeződésnek, hogy a monarchistáknak és egyéb reakzionáriusoknak nem volt idejük még csak meg kezdeni a cseljaikhoz szükséges szervezkedést. Most aztán várhatnak újabb hét esztendőig.

Loubet Emil most 61 éves, de igen edzett s java erejében levő férfi. Drôme départementban, Montélimar mellett, Marsanne nevű faluban született az 1838. évnek épen az utolsó napján. Apja egyszerű, de jómódú gazdaember

volt, a ki gondosan iskoláztatta gyermekeit. Loubet Emil ügyvédé lett s irodát nyitott Montélimarban, hol nemsokára polgármesterré választották. Népszerűsége és hirneve egyre gyarapodott. 1876-ban országos képviselővé választották, mint a köztársasági ellenzék hívét. A következő évben Loubet is ott volt azon 363 képviselő sorában, kik a hírhedt lett 1877 május 16-dika alkalmából nem szavaztak bizalmat a Broglie-kormányra s előbb Thiers, majd Gambetta vezetése alatt a köztársaság ügyéért szállottak síkra a választók előtt az egyesült jobboldal ellen. Utóbb fokról-fokra emelkedett. 1885-ben a szenátusba választották be. 1887-ben a közmunkák miniszterévé lett, de 1888 április 3-án visszalépett. 1892 február 19-én a köztársasági elnök miniszterelnökké s egyúttal belügyminiszterévé nevezte ki, de ugyanazon év novemberében egy részt a carmaux-i bányamunkások hírhedt politikai zavargása, más részt pedig a Panama-csatorna ügyében igazságügyminiszterének, Ricardnak az ő és a minisztertanács hire nélkül kiadott rendelete miatt letette tárczáit. E lemondása után ismét

Pirou párisi fényképe után metszette Morelli Gusztáv tanár.
LOUBET EMIL, A FRANCZIA KÖZTÁRSASÁG ÚJ ELNÖKE.

tagja lett utódja, Ribot miniszterelnök kabinetjének; de alig másfél hónap múlva, 1893 január 10-én megint lemondott s újra elfoglalta helyét a szenátusban, mely 1896 január 16-án, Challemel-Lacour visszavonulásakor, elnökévé választotta, mely állását nagy tapintattal és kifogástalan méltósággal töltötte be mindvégig.

Loubet-nak egyik szép jellemvonásául jegyzik föl szülői iránt való nagy ragaszkodását és saját családi életében tanúsított érienyét. Atyja régebben elhalt; de 85 éves anyja ma is él a marsannei ősi otthonban, hol fia minden évben meg szokta látogatni. Loubet neje egy montélimari kereskedő, Ricard leánya, kitől három gyermeke van: egy leánya, Soubeyran de St. Prix marseillei bíró neje, és két fia, kik közül a nagyobbik, Pál, nem régebben már orvosi oklevelet szerzett, míg a kisebbik, a 6 éves Emil, még csak most fog iskolába járni. Loubetnek még egy testvérbátyja is van, a ki a vidéken él, mint nyugalmiba lépett orvos; nővére, ki Barbier valencei bankár neje volt, már meghalt. Az új elnöknek mintegy 400,000 frank értékű birtoka van Montélimar határában és környékén, hol gyakran űzi egyik kedvelt szórakozását, a vadászatot.

Loubetról általában azt írják, hogy teljesen képes arra, hogy köztársasági elnöki helyét méltósággal megállja.

A BUDAI FARKASRÉTI TEMETŐ HALOTTAS-HÁZA.

Fővárosunkban a közegészségi szempontból is fontos temetkezési eljárás addig meglehetősen szabályozatlan, kezdetleges volt, csaknem olyan, mint a korábbi időkben, holott Budapest az utóbbi évtizedekben egészen a világvárosok sorába emelkedett.

Még halottas-háza is csupán egy volt eddig: a kerepesi temető rozoga épülete, a mely különben céljának már ma csak hiányosan képes megfelelni.

Tekintetbe vévén ezeket a főváros tanácsa, hogy az immár tarthatatlan állapoton segítsen, tavaly tanulmányoztatta is a külföldi temetőket és rendszabályokat; bár hogy a külföldi példákat nálunk meg lehetne honosítani, egyelőre valószínűtlennek látszik.

Münchenben például egyetlen halott sem maradhat három óránál tovább a lakásán; köteles a gyászszal sújtott család a halottat elszállíttatni az illető temető-házba s ott történni meg a ravatalozás. Amde ezek a ravatalozó házak valóságos építészeti remek; így pl. a müncheni «Nordfriedhof» 1.400,000 márkába, a «Westfriedhof» a mely jóval kisebb, 600,000 márkába került. De akármilyen pompásak is ezek a helyiségek, a mi közönségünk mégis csak ahhoz ragaszkodik, hogy halottját mindenki a maga hajlékában őrizze az utolsó útig.

A német temető-szokások nagyon is ridegek a mieinkhez képest, a melyek inkább hasonlítanak az olaszok temetkezési szokásaihoz. Az olaszoknak, — például Genuában és Milanóban — ketős sírkertjük van: az egyik, a disz-sírkert benn a városban, a másik a köztemető, a mely jó messze van a várostól. Az olasz temetőnek azonban csupán a besztását vehetnek át. A pompás, nagy fényűzéssel, művészettel berendezett sírkertek, ravatalozó házak felállításáról nálunk ma még korai volna beszélni.

Budapestnek nincs nagyobb szabású temetője s a megelőkben nevezetesebb műemléke. De hogy ez jövőre ne így legyen, arra nézve végre valahára mégis megvan már az igyekezet.

Ennek köszöni majd létesülését a farkasréti temető ravatalozó-háza. A farkasréti temető a főváros határában a legszebb fekvésű. Felkőrben a budai hegyvidék lankás hegyoldalai védik barátságosan légáramlattól, a Duna felé pedig innen olyan kilátás nyílik a szemlélőnek, a melyhez hasonló

a világ kevés városában lehet találni. Az egész ragyogó pesti oldal millió színben verődik vissza a Duna tükrén, a melyről mint-valami délibáb hullámozik a csönés temető előtt. A fővárosi tanács ebben az új, szép fekvésű temetőben akarja megkezdeni a temetői újításokat egy nagyobb szabású építkezéssel.

A temető fő kapujával szemközti levő dombtetőre tervezik az egyébként kicsiny, de diszes kápolnát, a melyet a felravatalozásra rendelt helyiségek vennének körül, továbbá a város csarnokok, hullaterek és más melléképítmények. A domb alját félkör alakban tizenkét diszes, arkádszerűen épült sírbolt fogja szegélyezni. Az arkádok fölött tágas terrasz alkotnak. Az arkádokban helyezik el a diszes családi síremlékeket; ezek alatt pedig szintén fülkeszerű elrendezéssel épülnének az egyes sírúterek külön-külön záró márványlappal. A mérnöki hivatal tizenkét családi sírboltot tervezett, egyenként tizenkét, összesen 144 sírúterrel és külön 72 egyes sírűlket.

Nagyobbzabású ravatalozó-házra ma még nem gondolhat a város. Az itt vázolt tervezet szerint is a kápolna, a ravatalozó csarnokok, hullaterek, arkádszerű sírboltok és kolumbariumok 85,418 forintba kerülnek.

A sírboltok árát a mérnöki hivatal egyenként 2400 forintban kívánja megállapítani. E czímen tehát a főváros 43,200 forintot vehet be. Az

MÁRIA IMMAKULATA FŐHERCEGNŐ.

építkezés többi költségeit a ravatalos termek használatáért szedendő díjakból fedezheti.

A most bemutatott tervet a középítési igazgató utasítására Hegedűs Armin mérnök készítette Olaszországban szerzett tanulmányai alapján. A terv megvalósítását még a tavasszal megkezdik, hogy a díszes új halottas-házat mennél előbb átadhassák a közhasználatnak.

-yf.

MÁRIA IMMAKULATA FŐHERCEGNŐ.

1844—1899.

Folyó hó 18-ikán ismét kidőlt egy tagja az uralkodó-háznak, *Mária Immaculata* Klementina főhercegnőasszony, néhai *Károly Salvator* főherceg neje, kit férje 1892 január 19-én hagyott özvegyen harmincegy évi boldog házasság után. Ezóta a főhercegnő a világtól elvonultán csak bánatának s gyermekeinek és unokáinak élt. Hir sem szárnyalt fölé; csak ez előtt néhány hónappal tudták a hírlapok, hogy súlyosan megbetegedett. Évek óta májbjában szenvedett s a múlt ősszel hátrénczgyuladás támadta meg, februárban pedig tüdőgyuladás. Hiába volt minden ápolás, orvoslás. Február 19-ikén reggel elhunyt bécsi palotájában. Öntudatát utolsó órájait megtartotta. Jól tudta és nagy megadással tűrte sorsát. Halála előtti éjjel elbúcsúzott övéitől, köszönetet mondott udvara egész személyzetének, aztán papot hívatott és ájtatosan fölvette a halotti szentségeket. A király a halálhír vétele után személyesen ment a gyászoló családhoz részvétét nyilvánítni. Nemcsak közeli rokona, hanem nászasszonya is volt az elhunyt főhercegnő, mint édesanyja Ferencz Salvator főhercegné, mint Mária Valéria főhercegnő férjének.

Mária Immaculata főhercegnő 1844 április 14-én született Nápolyban, atyjának, II. Ferencznek, a két Szeiczlia egykori királyának székvárosában. 1861 szeptember 19-ikén kelt egybe Rómában, Károly Salvator főherceggel. Tíz gyermekek lettek közülük, kik közül ma már csak öt van életben; ezek: *Mária Terézia*, *Károly István* főherceg neje, *Lipót Salvator*, *Blanka* főher-

cegnő férje, *Ferencz Salvator*, *Mária Valéria* főhercegnő férje, *Karolina* Mária Immaculata, szász-koburg-gothai Ágost Lipót herceg neje és a még hajdon *Mária Immaculata* Rainera.

Az elhunyt főhercegnő temetése szokott nagy pompával február 23-án ment végbe Bécsben. A gyászmenet a kapuczinusok templomába vonult, amelygyászdiszben pompázott. A temetésen ott voltak: a király, a csaertai gróf, az elhunyt főhercegnő fiúvéré, *Ferdinánd* toskánai nagyherceg, *Alice* toskánai nagyhercegné, *Lipót Salvator* főherceg, *Blanka* főhercegnő, *Ferencz Salvator* főherceg, *Mária Valéria* főhercegnő, és az uralkodóház többi tagjai. Ott voltak a főbb udvari méltóságok, *Talliani* pápai nunczius, a rendkívüli követek, az osztrák miniszterek, *Wlassics* és *Széchenyi* Manó gróf magyar miniszterek, *Apponyi* gróf magyarországi udvarnagy, Bécs város küldöttsége, a tábornoki kar és más méltóságok. A templom előtt álltak a törzs- és főtisztek. A koporsót a templomban *Gruscha* dr. bíboros-hercegérsek fogadta. Az ünnepies beszételek után a koporsót, a melyet az elhunyt

legközelebbi rokonai követtek, levittek a sírboltba, ott még egyszer beszélték, aztán a földvargemester átadta a kapuczinusok gárdiánjának.

ALFRÉD, KOBURG-GOTHAI HERCEG.

Az európai uralkodóházak legnagyobb részével közel rokonai összeköttetésben álló szász-koburg-gothai családot sulyos csapás érte a jelen év február 6-án, midőn *Alfréd*, az uralkodó herceg egyetlen, 24 éves fia és trónörökös *Martinsbrunnban* Meran mellett, hosszas betegeskedés után elhunyt. A fiatal herceg nőlen volt, s így atyja halála után, ki kevéssel ezelőtt, január 23-án ülte meg ezüstlakodalmát, ennek fiúvéré, *Arthur* herceg fog a trónra következni, ki 1850 május 1-én született *Londonban*, s mint az angol uralkodóház tagja, *Connaught* és *Stratheara* herceg és *Sussex* gróf név alatt is ismeretes. Magyarországon is megfordult több alkalommal, így a községi nagy hadgyakorlatok alkalmával. *Arthur* herceg neje a német császári családból származik, *Frigyes* Károly herceg leánya, s van három gyermekük, köztük egy *Arthur* nevű fiú, ki 1883 január 13-ikán *Windsorban* született.

Az elhunyt *Alfréd* herceg 1874 okt. 15-én a londoni *Buckingham-palotában* született, hol atyja, *Viktória* angol királynő fia, akkor mint *Edinburg* herceg élt, nejevel, *Mária* orosz nagyhercegnővel. Mivel nagybátyja, *II. Ernő* herceg gyermektelen volt, már ekkor őt szemelték ki gothai trónörökösnek, s korán elküldték *Németországba*. Tanulmányait is itt végezte, részben a gothai *Casimirianum* nevű gimnáziumban, részben a müncheni egyetemen. Német fejedelmek szokása szerint csakhamar felvették a katonaságba is. Kezdetben mint hadnagy *Potsdamban* szolgált az első gyalog testőrezrednél, később kapitányi ranggal *Darmstadba* helyezték át a hesszeni gyalogezredhez, de ezenkívül a thüringiai, szász, orosz és angol hadtestekbe is be volt írva, valamint több rendjelt viselt, köztük a porosz fekete sas-rendjelt és az angol térszalagrendnek is lovagja volt.

A fiatal herceg családjá hagyományainak megfelelően életvidor és kedélyes ember volt. Még mint középiskolai tanuló, több ízben megvédte tanulótársait *Rosenau várában*, *Koburg* mellett. De társasága megválogatásában nem volt eléggé óvatos, s halálakor elterjedt hírek szerint, a múlt év november havában hamis kártyajátékosok közé került, kik nagy mértékben megkoppasztották. Mondják, hogy ez a ballépést, mely miatt a német császár hirtelen áthelyezte *Darmstadba*, annyira szívére vette, hogy rögtön azután öngyilkossági kísérletet tett, mely nem járt ugyan halálos véggel, de ennek következtében kapta sulyos betegségét, mely halálát okozta. Bármennyi alapja van is ennek az udvari pletykának, tény, hogy *Alfréd* herceg már a múlt év őze óta aggasztólag beteg volt, s oly annyira, hogy szülőinek ezüstlakodalmára sem jelenhetett meg. Ideggyógygyógyítása végett folyó évi január 27-én ment el *Meranba* a *Martinsbrunnei* gyógyintézetbe, de itt sem segíthettek rajta, alig 10 napig élt.

Arthur connaughti herceg, a jelenlegi koburgi trónörökös, mint mondják, igen buzgó és képzett katona, a ki az angol hadseregben magasabb állást foglalt el, mint az adlershoti állandó tábor főparancsnoka. Trónörökösénél fogva most természetesen le kell mondania minden igényéről, melyet születésénél fogva az angol trónra tarthat s valószínűleg az angol hadseregben elfoglalt állását is el fogja magyni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Radó Antal *«Alfred de Mussetből»*. Lampel R. (Wodianer Fülöp) budapesti könyvkereskedésének kiadása. Ára 1 frt 50 kr. — A jeles műfordító, ki a világirodalom remekeiből már oly sokat lefordított nyelvünkre, ismét egy új kötetkelt gazdagította műveinek számát. Ezúttal Musset húsz költeményét nyújtja, melyek között ott találjuk a nagy francia líryikus költszetének leghíresebb gyöngyeit, a *Nuit*-ket és a *Souvenir*-t. Musset, a boldogtalan költő, ki szenvedélyeinek tüzenél hervasztotta el lángesztét, mind máig a francia község kedvence. A francia szellem megtestesítését látják benne, bár költszete sokkal közvetlenebb, sokkal subjektivebb, mint a francia költszet általában. Musset is, mint a nagy líryikusok valamennyien, minden szívet rezgésbe hoz. E csodálatosan érzékeny kedély, mely minden érintéstől fájdalmasan vonaglik, mély részvétre költi szívünket. Költszetein van valami édes melábu, oda lehelve, mint az ért gyümölcs hamva. Ezt visszaadni igen nehéz, még olyan virtuóz verselőnek is, minő *Radó* Antal. Hogy műfordítónk mint küzdött meg a nehézségekkel, megmutatja Mussetnek az a két szép költsménye, melyet a kötetből mutatványul közlünk.

Radó Antal: *«Dalok és történetek»*. Lampel R. (Wodianer Fülöp) könyvkereskedésének kiadása. Ára esinos kötésben 1 forint 80 krajczár. — Jeles műfordítónk nem elégszik meg azzal, hogy csak más költők tolmácsa legyen, saját érzéseinek, gondolatainak is hangot igyekszik adni. De aránylag ritkán. Eredeti költő működése távrolról sem oly terjedelmes és sokoldalú, mint műfordítói munkássága. A művelt, olvasott író és gondolkodó elmét ezek az eredeti versek is elárulják. Leginkább a líryai hevület hiányzik költsményeiből. Elmélkedni tud, van érzéke az elbeszélés iránt is, de nagyobb szenvedélyre, vagy mélyebb megindulásra nem képes, sőt azt a könnyed játszóságát is hiába keressük nála, mely a líryai költsményeknek sokszor oly megkapó bájút kölcsönöz. A tizenhárom ives kis kötet költsményei terv szerint vannak csoportosítva. A kötet elején *«Praeludium»* című alá három költsményt foglalt a költő, saját költszeteről szólva bennük. A *«Dalok»* című fő fejezetet *«Az ifjúság dalai»* című ciklus nyitja meg, nyolcz kisebb szerelmi költsményvel, melyek közül az utolsó már a házasság élet boldog révpártján kikötte mutatja a költőt. A következő ciklus, *«A tűzhely mellől»*, a családi élet boldogságát zengi. De ezt árnyékként váltja föl a *«Betegen»* című ciklus két költsménye, míg az egész fejezetet *«Új élet»* cím alatt egyes tartalmu és hangu néhány költsménye zárja be. A kötet második,

nagyobb felét *«Történetek»* gyűjtő cím alá foglalva, elbeszélő költsmények töltik be. Elmondhatjuk, hogy ez a kötet értékesebb fele. Ügyesen, változatosan megválasztott tárgyak; eleven, olykor humoros előadás, s kifogástalan költői forma jellemzik a költsményeket. Legkiválóbb ezek közül a *«Budai János mester»* című kisebb költői elbeszélés, mely a magyarrá lett florencai fagaragnak, *Giovanni Ammanatónak* tréfás történetét mondja el *Boccaccio* modorában. A kötetből álljon itt mutatványul a következő költsmény, nem mintha e gyűjtemény értékesebb darabjai közé tartoznék, hanem aktuális voltánál fogva.

A borok vitája.

Egy pesti szálló pinczejébe nemrég Bevittek mindenféle fajta bort. Majd minden tájék képviselve volt. A hol a szőlő nedve megterem még. Akadt neszmélyi, ruszti, sashegy, Villányi, egri és diószegi, Ermellék, *Szegzárd*, *Ménés*, *Somlyó* kincse — De nem irom le mindnek a nevét, Elég, hogy legiobb szüleink levét Zárja magába az a pince.

De meg kell mondanom előre, Hogy volt ott rossz is: holmi lőre, Mit lelkiismeretlen bor-kufárok (Hogy nem nyeli a föld be gyárok) Fuchsinnal s más mivel kezelték. S csodák esodája! ép ezek feszelték. Tudniillik: disputáltak a borok. Az volt közöttük a vitás dolog, Melyiknek járjon leg több tisztelet, Hogy melyik kapjon diszhelyet.

Természetes, hogy e kérdés miatt Nagy volt a pince mélyén a zsinat. S mint mondtam, az a hitvány kotyvalék Legsúlyosabban oktalankodók, Hogy óneki dukál a főhely. «Nem látjuk-e, így szólott büszke fővel, Hogy ók, kikért mi mind vagyunk, A kiknek kedvet és jó színt adunk, Leginkább énrum költszetenek? Hordómbul szászor annyi töltögetnek, Mint holmi fényes úri borból, Ki hozzám csak fitymálva fordul S csak gögös gúnynyal szól felőlem, S kiből egy éven át el nem fogy anny, A mennyit én belőlem Egy fél napon el szoktam adni!»

Ép ekkor terme lent A pinczemester, ki a szemtelent Igven tantá becsületre: «Te sörpédék! Nem az mértékdád, Miből fogy több akó, Minek van az ivóban több keletje! Bármily kevesen isznak tokajit, S bárhányan isznak téged: Az érdemel királyi székét S a legsilányabb te vagy itt!»

Tudok sok író, a ki, mint e lőre, Diesekszik, mennyi «kél» belőle, S azt véli, jobb ő a tokajimál. Pedig a t. ez. nagy tömeg kegye (Bántásnak senki ne vegye!) Csak a bolondnak imponál!

Kendi Imre házassága. Regény, írta *Werner Gyula*. A szerző ezen újabb művében egy házasság létrejöttének történetét, majd magát a házassáletet vizsgálja, az olvasó érdeklődését mindjárt kezdetben felkeltve s azt mind végig meg is tartva. *Kendi Imre*, egy előkelő erdélyi család sarja, mint huszár-önkéntes, beleszeret *Bécsben* *Gika Auréliába*, egy gazdag román család egyetlen leányába. Az ifjú hölgy viszonozza a szerelmet s miután a közbe jött boszniai hadjárat miatt — hol Imre megszébeül és fogságba esik — hosszabb időre elvesztik egymást szem elől, később Olaszországban megint összetalálkoznak s végre is egymáséi lesznek. A szép román nőből aztán derék magyar asszony válik s egy darabig boldogan élnek a *Kendi* erdélyi birtokán. De utóbb a fiatal férjét képviselőnek választják, felkerül *Budapestre*, hol a politika, a klub-élet s a jó pajtások mindinkább elvonják a családi körül. Az erdélyes és férjéért élőhaló román hölgy nem sokat habozik, hanem egyszer csak kocsival oda állt a férje klubja elé, kihívhatja azt, maga mellé ülteti s hajtja vele egyenesen a vasúthoz. Szóval, a szó teljes értelmében meg szokti a férjét, viszi le oda abba a kedves kis

ALFRÉD SZÁSZ-KOBURG-GOTHAI HERCEG.

erdélyi fészekbe, hol politikai díesőség nem tercu ugyan, de annál inkább otthont talál a csendes, zavartalan családi boldogság. És Imre úr, maga is belátja a csere előnyös voltát, belenyugszik s élnek azután boldogan. Mindez élénken, vonzóan, érdekesítően, jó, magyaros stílussal van megírva. Sikerült mellékalkok a regényben *Bunea*, az izgató oláh ügyvéd, az öreg *Gika* s ennek második felesége, ki később *Bunea* miatt öngyilkossá lesz. Mulatságos egy fajd-vadászat leírása is, mely a *Athenaeum* kiadásában jelent meg, ára 2 forint.

Békői Antal, a jeles elbeszélő, a kinek eddig megjelent kötetei is szélesebb körben keltettek felűnést, újabb könyvvel lép a község elé; *«Egy kis batiszt ruha»* címmel adja ki az utóbbi években írt költszeteit. A könyv huszóra Szegeden jelenik meg és a szerző előfizetést hirdet 1 forint 20 krajczárral. Az előfizetési pénz a szerző címére a *«Szegedi Napló»* szerkesztőségébe küldendő, a mely lapnak *Békői* munkatárs.

Mákvirágok. Ily című könyv jelent meg *Veszprémben* *Kerényi* Andortól. A csinos kiállítású kötet tizenhét humoros rajzot tartalmaz. Egyszerű mesék keretében a hétköznapi élet és hétköznapi emberek fonákosságait éles megfigyelő képességgel és humorral rajzolja *Kerényi*: könyve bizonyára derűlt perceket szerez azoknak, a kik elolvassák. *Kiadta* *Köves* és *Boros*; ára 1 forint.

Piros szegfü cím alatt *Ritt Gyulától* egy kötet kisebb elbeszélés jelent meg *Aradon*. A fiatal írónak tíz elbeszélése van a könyvben. Fejlődésben levő tehetség törekvései. Ára 1 frt.

Útmutatás a szőlőművelésre. E cím alatt becses munkát adott most ki a földművelési miniszterium, mely különösen azokra nézve lesz hasznos, a kiknek szőlőjét a fillokszera kipusztította s azt most felújítani szándékoznak. Kimerítően le van e terjedelmes munkában írva a szőlőtelepítésre vonatkozó minden tudnivaló, nem kevesebb, mint 148 nagyobb ábrával és 262 rajzzal megvilágosítva. A terjedelmes kötet ára 1 korona; a lelkesek és tanítók pedig teljesen ingyen megkaphatják, ha ez iránt egyszerű levelező-lapon a földművelési magyar kir. miniszterium szólszetseti osztályához fordulnak.

Magyar Tájéztató. A magyar tudományos Akadémia megbízásából szerkeszti *Szimyei József* egyetemi tanár. E vállalatból, mely az Akadémia támogatásával *Hornyánszky* Viktor kiadásában évnegyedes füzetekben jelenik meg, legközelebb a II. kötet IV. füzetét látott napvilágot, magában foglalva a szalad és találkozik közti népnyelvi szókát. A füzet terjedelme, mint rendszeren, tíz év. Egy-egy ilyen füzet ára 1 forint; évi előfizetés 4 forint. A két kötetre tervezett műből még mintegy hat füzet van hátra, melyeket azonban még egy pótkötet fog követni. E kritikailag rendezett és értelmezett Tájéztatór minden írónak s főleg nyelvésznek nézve mellőzhetetlen segédkönyv.

A Markó-kiállítás. A Nemzeti Szalonban a *Markó*-család képeiből rendezett kiállítás nemcsak érdeklődést, hanem elég vásárlót is talált. A képek nagy részét elkelt. Ritka eset külföldön is, hogy egy kiállítás megvásároljanak, hát még nálunk, a hol rendszeren nem igen, vagy csak kevesen vásárolnak képeket.

Nemzeti Színház. A Magyar Színházban *Herceg* *Ferencz* *«Gyurkovics* lányok» vigjátékának gyorsan bekövetkezett huszonötödik előadását ünnepelelték épen, mikor az érdemes szerzőnek a Nemzeti Színházban február 17-én *«Az első vihar»* című színműve került bemutatás előadásra. Kellemes ismerősök eleven esportyjával találkozik a község. Néhány jó vonás és szín a mindennapi életből és vonatkozás a körülünk zajló életre; jól kiszámított jelenetek, epizódok; vonzó tónus beszédben és hangban, elméskedés, egy kis szentimentalizmus és jól játszható szerepek most is foglalkoztatták a figyelmet. Mélyebben járó dolgokhoz a község úgy sincs szokva. Herceg friss ötletei s a tárgynak formás kezelése hatás nélkül nem maradtak.

A mese egyszerű és — mint mondtuk — szentimentális is. A darab címe *«Az első vihar»* egy mellékes epizódból ered, de a főcselekvényből. Egy serdülő úri ifjú, *Lehel* úri, találkozik kap egy szép asszonytól, de a szép asszony nem megy el. *Lehel* magán kívül rohan a szabad természet ölébe, a hol a nagy természet méltósága lecsodésit, férfinak éri magát és megnyugszik csalódásában. A színmű tulajdonképeni történetét *Dobó Oszkár* és az özvegy *Lorántffy* grófné játszzák el. *Dobó* párbajban leölt egy zeneköltőt, a ki a grófnak udvarolt. A grófné ezért gyűlöli — legalább úgy hiszi — *Dobó Oszkár*, a ki pedig szerelmes a szép özvegybe. Hosszabb idő múlva megtudja, hogy *Dobó* azért vivott párbajt a zeneszerzővel, mert őt, a grófnét rágalmazta. Haragja megnyűhá, mégis hogy *Dobónak* oda nyujtsa kezét, próbára akarja tenni, s épen azt kívánja tőle, hogy lovagias hiúságát áldozza föl érte. Nyílik is erre alkalom, mikor a grófné mostoha fia, *Lehel* beleszeret, a kaezér *Lithvay* bárónéba, a ki könnyelműen találkozt ad a fiatal úrnak. *Dobó* a bárónéval elhitteti, hogy szívbaos, s ezért a megijedt asszony nem megy el a találkozóra. *Lehel* ezért megtámadja *Dobót*, de ez a sértést semmibe sem veszi. A grófné erto megvallja, hogy szíve vonzódik *Dobóhoz*. Am ez is próbát kíván. Tegye erto kezébe a grófné jó hírét. A grófné elmegy *Lorántffy* lakására olyankor, mikor az nincs otthon. A szerelmesek ilyen sajtáságos megpróbáltatások után lesznek egy párrá. *Csillag* *Teréz* (*Lorántffy* grófné), *Márkus* *Emilia* (a báróné) csap tapost kaptak, s mellettük *Deszö* (*Lehel*), *Császár*, *Vizváriné*, *Gyenes*, *Zilahy*, *Egryssy*. A hatás a harmadik felvonásban mutatkozott legéresebbnek. A szerzőt többször hívták.

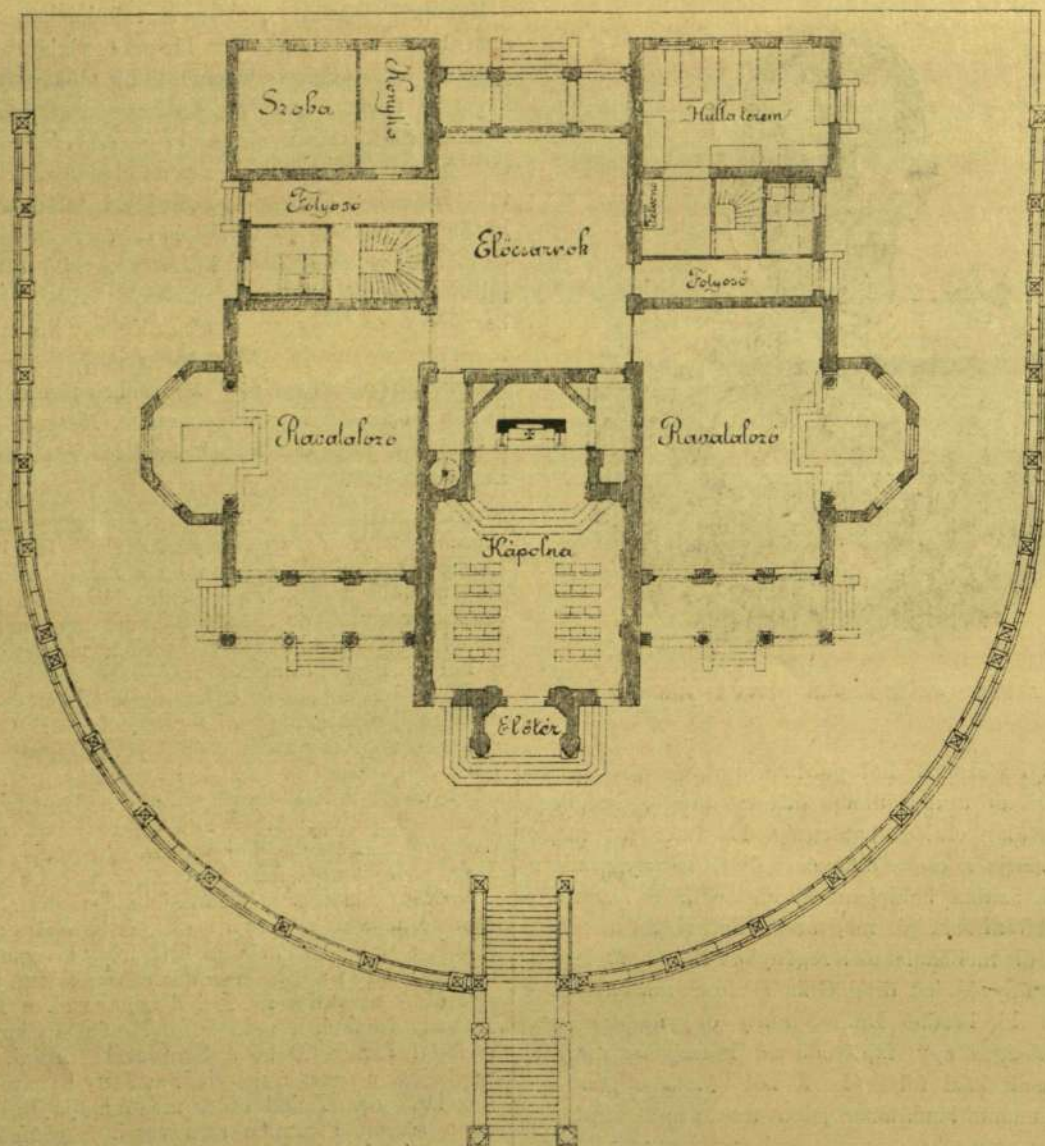
Magyar Színház. Itt is bemutató volt február 17-ikén. Eredeti operette került szíre: *«Egyiptom gyöngye»*, szövegét írta *Heltai* *Jenő*, ki az ifjabb tehetséges generációhoz tartozik, zenéjét szerette *Forrai* *Miklós*, ki dallamos és ügyes foglalatról gondoskodott. A sok boldogság szabadon csapong az exotikus levegőben, az óskori Egyiptomból átrepül a mai *Budapestre* is. A tréfák, alkalmi és egyéb ötletek, a zene melódiai a hatást nem tévesztették el.

«Egyiptom gyöngye» *Sesostris* egyiptomi király leánya, a ki nem akar férjhez menni az asszir királyhoz, mert egy görög festőt szeret. *Sesostris* olyan gazdálkodást visz Egyiptomban, hogy még a szent krokodílt is koplaltatja, ezért hát az istenek süketséggel verik meg. Ez csak egy becsületes asszony esőkjától múlik el. Hanem az ilyen asszony nagyon ritka országában. A második felvonásban már *Budapestre* érkezik a mese és egy cirkszobafoly tovább, a hol a királylány mutatgatja magát, szerelmese pedig mint gyorsrajzoló szerepel. Ide vődik *Sesostris* is sok kellemetlenség közé, mert sikksasztónak nézik, elfogják. A harmadik felvonásban újra Egyiptomban vagyunk, s a királyt leánya esőjka gyógyítja ki a süketségből, mint a festő hí felesége. A király át is adja a trónt vejenek. A Magyar Színház a rendelkezésre álló legkisebbjával látta el az eredeti darabot. *Komáromi* *Mariska* szép énekelte, *Székely* *Kornél* pezsgő kedélyével váltak ki. A többi szereplők közül *Boross*, *Szilassy* *Rózát*, *Halassy* *Bélat*, *Rózsahegy* *Kálmánt* és *Ráthonyit* illeti díeséret. A két szerző is bő tapsban részesült.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia február 20-án *Szász* *Károly* enklekete alatt tartott ülésén három értekezést olvastak föl.

Ponori Theurewk *Emil* nyelvészeti értekezést adott elő a mondatból vált föl- és mellékevekről. *Theurewk* a halomba gyűjtött anyagot nyelvtani különbségek szerint szétválogatja s a különböző tüneményeket rendszeres tematizmusba szedi. Ebben lelik magyarázatukat mindazon főnevek és

A BUDAPESTI FARKASRÉTI TEMETŐ HALOTTAS-HÁZÁNAK ÉS ÁRKÁDOS SÍRBOLTJAINAK ALAPRAJZA.

mellékevek, melyek mondatból váltak azokká. Például a félsz, a mersz, aztán javaföld, elejebuza, szemebuza, felemás, feletárs, fejenagy, orranagy, szakállanagy. Azután Szilády Áron mutatta be néhány középkori latin vers magyar fordítását. Egyik ezek közül a Nádor-kódexben fordul elő és a XVII. században fordította le Nyáki Vörös Mátyás. Ebből csinálta ugyane században egy ismeretlen az «Ének a gazdagról» című költeményt. Arany János is foglalkozott vele, de egy töredéknél többet nem fordított belőle. A másik vers latin eredetű és a XV. századból származik, magyar fordítása a XVII. századból Kórodi Török Istvántól. A vers, mint a templomok tornyaiban általánosan elterjedt felírás ismeretes. Végül Némethy Géza mutatta be Csengeri Jánosnak a filológiai kiadványok közt most megjelent teljes *Catullus-fordításának* egyik ciklusát, a költő és Lesbia szerelméről szóló dalokat. A 14 pajkos dal közül az egyik így hangzik:

Csak éljünk és szeressünk, Lesbiám,
S mogorva vének megrovó szaván
Ne induljunk fel: egy batkát sem ér!
A nap lenyugszik s újra visszatér:
Nekünk ha elhunyt arasznyi napunk,
Örökös éjben együtt alhatunk,
Adj hát ezernyi csókot s rája százat,
Aztán egy másik ezret s másik százat,
Aztán megint új ezret és újra százat,
S ekkép ha szert teszünk sok-sok ezerre,
Hogy elefjünk: hány? zavarjuk össze,
És ellenségünk még ne irigyelje,
Nem tudva, mennyi csókjaink özöne.

A Kisfaludy-Társaság február 22-iki ülésén Gyulai Pál meleg szavakban emlékezett meg Bartalus István elhunytáról.

A boldogult — így szól Gyulai — a régibb tagok közé tartozott, 32 évig volt tagja társaságunknak és köztünk egyedül csak ő foglalkozott a zene elméletével és történetével. De mint gyűjtő és gyűjtemények kiadója, még nagyobb szolgálatot tett a magyar zenének. A «Magyar Orpheus» magyar költők megzenésített műveit foglalja magában a XVIII. és XIX. századból, különböző zeneszerzőktől. Másik gyűjteménye még nagyobb fontosságot is az a «Magyar népdalok egyetemes gyűjteménye», melynek utolsó kötete tavaly jelent meg. Bartalus ez előtt husz évvel az állam, Akadémia és Kisfaludy-társaság költségen beutazta az ország különböző részeit, szorgalmasan gyűjtve népdalokat és dallamokat. A gyűjtemény híven igyekszik visszatükrözni a dal-lamokat és nemesak zenészi, hanem irodalmi szempontból is becses gyűjtemény. Számos oly dal, ballada van, melyek nincsenek meg népköltés

gyűjteményünkben. Az ülés jegyzőkönyvileg adott kifejezést fájdalomnak. Beóthy Zsolt főtitkár bejelentette, hogy Gyenes József nyug. törvényszéki bíró Kun-Szent-Miklóson 100 forinttal a társaság alapító tagjai közé lépett. Ezután Vargha Gyula fölvasta Baksay Sándor magyaros versformájú Homerosz-fordításának egyik részét. Az Iliászról Hektor és Ajax harcának leírása volt ez. A mesteri fordítást nagy tetszéssel fogadták. Jakab Ödön «Apró hirdetések» című novelláját olvasta föl, a melyben félre-értésen alapuló házassági jelenetet irt meg vidáman. Végül Szász Károly bemutatta Gábor Ignác vendég tanulmányát *Amaru* hindu költőről, a kinek Sátaká (száz dal) című szerelmi dalgyűjteménye friss formában énekl meg a szerelmet. Bemutatott több költeményt is magyar fordításban. A «Válás» című így hangzik:

Haragod hát nem engedhetlek
Lotosszám leánykám?
S elhagysz örökre oly könyörtelenül?
Legyen! Beletörődöm. —
De mielőtt elválnék, ne feleld:
Mit eddig tőlem kaptál,
Az öleléseket és csókokat
Add vissza egytől-egyig.

A közönség tetszéssel fogadta az érdekes fordításokat. Ezzel a felolvasó-ülés véget ért.

MI UJSÁG?

Béke a parlamentben. Végre, annyi sok nehézség leküzdése után, helyre állott a magyar képviselőház pártjai közt a béke. Báró Bánffy kormányára lemondott, s Ő Felsége Széll Kálmánra bízta az új kormány megalakítását és a békekötést az ellenzékkel. Az új miniszterelnököt bizalommal fogadták s ő a békét 48 óra alatt megkötötte, a leendő kormányt is szervezte. A béke feltételei egész reformok. Legnevezetesebbek ezek közt, a melyek a választásokra vonatkoznak. A feltételeket írásba foglalták, s azokat Széll Kálmán fölviszi Bécsbe, hogy jelentse a királynak a béke megkötését és tudassa, hogy az új miniszterium megalakulásának többé nincs semmi akadály, s hogy a parlament most már folytatja törvényhozói munkásságát. Hétfőn, kedden tanácskoznak még a pártok a megállapodásokról s nincs kétség, hogy hozzájárulnak. Erre aztán a képviselőházban az új kormány is bemutatkozik. A mostani kormányból hiányozni

fog báró Bánffy kivül Perczel Dezső belügyminiszter, báró Dániel Ernő kereskedelemügyi és Erdély Sándor igazságügyminiszter. Széll Kálmán a miniszterelnökség mellett megtartja a belügyi tárcát is. Kereskedelemügyi miniszter lesz Hegedűs Sándor, igazságügyi miniszter Plósz Sándor államtitkár. Megmaradtak: báró Fejérvári honvédelmi, Lukács László pénzügy, Darányi Ignác földmívelésügyi, Wlassics Gyula közoktatásügyi, gróf Széchenyi Manó Ő Felsége személye körül és Cseh Ervin horvát miniszter.

Stefánia főhercegnő utazása. Miramareból jelentik, hogy Stefánia özvegy trónörökösne a legközelebbi napokban nagyobb tengeri utra kel, és a Földközi-tenger több kikötő-városát meglátogatja. Március közepe táján Griesbe érkezik, a hol leányával több hétig fog időzni. Május elején pedig Laxenburgba megy. — A trónörökösne miramarei újabb tudósítások szerint február 22-ikén délelőtt már el is indult tengeri útjára a Lloyd-társulat «Stefánia» gőzösné, mely újabban «Almissa» nevet kapott.

Zichy Mihályról. Beóthy Zsolt, ki hosszabb időt töltött Szentpétervárt és Moszkvában, pár nap előtt tért haza, s nagy örömmel szól Zichy Mihályról, az orosz fővárosban élő kitűnő magyar festőről. Mindennap együtt volt a mesterrel, ki most nagyban készíti a nagy és díszes Petőfi-kiadás egyes részleteit. Különös kedvvel dolgozik Zichy a «János vitéz» illusztrálásán. A János vitézből úgy szólván nem hiányzik már egyetlen mozgalmassabb jelenet illusztrációjának vázlata sem, olvasás közben megkomponálta Zichy valamennyit. Érdekes, hogy Zichy olvasás közben komponál. Mig a sorokon jár a szeme, az egész jelenet kifomálódik képzeletében s ezerúzával rögtön papírra is veti. Így készült a János vitéz valamennyi vázlata. Zichy most Zrínyi «Szigeti veszedelmé»-t és Vörösmarty «Zalán futása»-t szeretné illusztrálni. Ezekkel foglalkozik már régóta, s nem sokára talán hozzá is fog a munkához.

A párisi kiállítás magyar történelmi csoportja. Február 20-án fogadta a király Bécsben a párisi világiállítás magyar történelmi csoportjának végrehajtó-bizottságát, mely gróf Széchenyi Béla vezetése mellett jelent meg, s kérte a felséget, engednie meg a cs. és kir. udvari gyűjteményekben és muzeumokban levő magyar vonatkozású történeti emlékeknek a párisi kiállításban való bemutatását. Beszédében gr. Széchenyi kiemelte, hogy a magyar pavillon díszterme, a magyar huszárság történetét és jelesül a magyar huszárságnak a külföldi huszárságok alakulására való hatását fogja feltüntetni. Ő Felsége, biztosítva a küldöttséget, hogy a kérelemnek szívesen tesz eleget, a magyar huszárság kiállítás tervezetékét részletei felől különös érdeklődéssel kérdésködött és a tervezetet látható örömmel és megelégedéssel hallgatta végig.

A magyar huszárság fejlődésének feltüntetése nagy érdeklődéssel találkozott. Ez a jó gondolat dr. Thallóczy Lajos udvari tanácsostól eredt. Egy külön nagy termet a magyar huszárságnak szentelnek, a melyben alkalmas módon a magyar huszárság története, fejlődése és kihatása az európai lovasság fejlődésére volna bemutatandó. A Felsőnek rendkívül tetszett az eszme és élénken érdeklődött a kivitel részletei iránt is. Ebben a tárgyban azután értekezlet volt dr. Thallóczy Lajos udvari tanácsosnál, a melyben részt vettek: a történelmi csoport végrehajtó-bizottsága, név szerint Széchenyi Béla gróf, Szalay Imre, Radisich Jenő muzeumi igazgatók, dr. Czobor Béla, dr. Szendrey János, továbbá Károlyi Árpád és Szalay József külügyminiszteri osztálytanácsosok, Győry Árpád udvari levéltárnok, Hodinka Antal, az udvari házbizományi könyvtár tisztviselője, Juhász Zsigmond tisztorokapitány, Révész Imre festőművész, valamint a párisi kiállítás épületek tervezője, Bálint Zoltán műépítész. Az értekezlet behatóan megvitatja az érdekes terv kiviteli módosításait, és miután Lukács Béla kormánybiztos elvben már szintén hozzájárult a terv megvalósításához, tekintve a Felső érdeklődését, annak létesítése csaknem biztosítottnak látszik.

Kitüntetések. A király dr. Bokor József budapesti egyetemi magántanárnak és tanügyi íróknak a tanügyi és az irodalom terén szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta. Dr. Bokor régen és nagy szorgalommal működik a bölcsészeti és tanügyi irodalomban. Irodalmi érdemei közt első helyen a Pallas-Lexikon áll, melyet nagy gondal szerkesztett. —

A BUDAPESTI FARKASRÉTI TEMETŐ HALOTTAS-HÁZÁNAK ÉS ÁRKÁDOS SÍRBOLTJAINAK TERVE.

A király továbbá Egan Ede miniszteri megbízottaknak a III. osztályú vaskorona-rendet, Geréb Bélának, Maros-Vásárhely szabad királyi város polgármesterének, a királyi tanácsosi címet adományozta.

Az állami számvevőszék alelnökének kitüntetése. A király az egyes szakminiszterek kezelése alatt levő alapok és alapítványok rendezése és szabályozása körül szerzett érdemei elismerésül Dárday Sándornak, az állami számvevőszék alelnökének, a II. osztályú vaskorona-rendet adományozta, dr. Csorba Ferencz osztálytanácsosi címmel fölrüházott miniszteri titkár, ki Dárdainak e munkában segítőtársa, a III. oszt. vaskorona-rendet kapta.

A kolozsvári Petőfi-ünnep. Petőfi halálának ötvenedik évét a márciusi ünnepélyekkel együtt tartják meg Kolozsvárra. A Petőfi-társaság által kezdetű ünnep tárgyában gróf Beldi főispán elnöklésével tartott értekezleten Kun Géza grótot és Bánffy Zoltánné bárónét díszelnökül választották meg. Erre megalakították a rendező-bizottságot, melynek tagjai közé Hegedűs Sándor és Feilitzsch Artur báró képviselőket is megválasztották. Az ünnep eddigi megállapodás szerint március végén lesz. A végrehajtó-bizottság tagjai: Beldi Ákos gróf, Ferenczi Zoltán és Farkas Ödön.

Eljegyzések. Beniczky Mihály és neje, Fáy Jolanta leányát, Margitot, eljegyezte Okolicsányi Zoltán Budapesten. — Kovács János magyar kir. államvasúti főnök eljegyezte Papp Mariiska kisasszonyt Szentesen.

A Budapesti bankgyesület részvénytársaság igazgatósága február 16-iki ülésében a múlt évi zárolásadatokat megállapította. Jelentékeny belső leírások után a nyereség a megelőző évi nyereségáthozat betudásával 433.404 ft 18 krt tesz ki, a mi a 6.000.000 forintnyi részvénytőke körülbelül 7^{1/2}-os kamatoztatásnak felel meg.

Influenza idő jár. Majdnem minden második ember abban szenved. E makacs betegségnek a legkellemeltebb a köhögés és rekedtség. — Ily körülmények között megnyugtató dolog az influenzából származó köhögés és rekedtség ellen oly biztos hatással szerrel bírni, mint a Réthi-fele Pemefetű-cukorka.

HALÁLOZÁSOK.

Götschli Imre, a fővárosi társaságnak egyik ismert férfa és a pénzügyi körök egyik előkelősége, a «Magyar országos központi takarékpénztár» vezérigazgatója, szívvelhűdéssel hirtelen meghalt 58

éves korában. A takarékpénztár ügyein kívül melegen érdeklődött a művészetek iránt és az országos magyar képzőművészeti társulatnak sok éven át választmányi tagja volt. Pár hét óta gyöngyökelt, de azért följár hivatalába és senki sem sejtette korai végét. Temetése nagy részvét közt ment végbe.

Karácsonyi Sándor, fővárosi rendőrkapitány, a büntügyi osztály vezetője, ki 1873 óta állt a rendőrség szolgálatában, elhunyt 49 éves korában, Budapesten, február 19-ikén. Nagy buzgóságú és tehetségű rendőrtiszt volt, és sok kényes, nevezetes bűnügyet nyomozott és derített ki.

Elhunyt még a közlekedési napokban: Horváth László, nyugalmazott kuriai bíró, ki az 1848-diki országgyűlésen Fejérmegye követe volt, s a szabadságharcban is jelentékeny szerepet vitt; később Fejérmegye első alispánja lett, az abszolutizmus bukása után állami szolgálatot vállalt s mint kuriai bíró vonult nyugalmába; 83 éves korában hunyt el Székesfehérvárra. — MASIREVIC SAMUEL, nyug. kuriai bíró, főrendiházi tag, a Ferencz József- és Lipót-rend középkeresztje, 74 éves korában, Budapesten. Testvére volt néhai Masirevic szeb patriarkának. — SZEMJÁN DÁNIEL, ki a szarvasi ág. ev. főgimnáziumnál 40 éven át működött mint tanár és 6 év előtt vonult nyugalmába, Szarvason, 77 éves korában. — Gyöngy László, ref. lelkész, 35 éves korában, Pécelen. — ZALKA GYULA, kir. közjegyző, 45 éves korában, Bazinban. A kis város magyarsága egyik legbuzgóbb harcosát és társadalmi egyik legtisztelendőbb tagját vesztette el. — Kisfaludy Gombás Antal, kir. járásbíró, 55 éves korában, Tapolczán. — JANKÓ IMRE, nyug. kir. aljárásbíró, volt 48-as honvéd, Tamásiban. — SZATMÁRI ISTVÁN, nyugalmazott tanító, a hajduböszörményi református egyháztanács tagja, 80 éves korában, Hajdú-Böszörményben. — BORTOS VIKTOR, Déványai község főjegyzője, 37-ik évében, Budapesten. — KOVÁCS ÖDÖN, dr. 56 éves korában, Budapesten. — ZWITKOVICH ANTAL, pénzügyigazgatósági kezelőtiszt, 50 éves korában, Sopronban. — STEYER JÓZSEF, nyugalmazott magyar kir. erdőmester, 83-dik évében, Zagrásban. — DR. HOKK JÓZSEF, nyug. magyar kir. honvédorvos, ki még mint gyermekifjú állt be 48-ban honvédek, s az első útkezet után már őrmester lett, aztán Bem seregében harcolt, Világos után török földre menekült, 66 éves korában, Budapesten. — MEZEY MIHÁLY, Breznóbánya város nyug. pénztárnoka; 1848-9-ben a szabadságharc vitéz tüzérorugya, s az általa vezetett tüzér-űteg volt az egyetlen, mely kitüntetésből vörös sipkát kapott; 82 éves korában hunyt el Besztercebányán. Fia Gyula, mint a Vág-

balparti szabályozó társaság főmérnöke szerzett érdemeit.

ESDRÉY ANTALNÉ, született Tschogl Erzsébet, Eudrey Gyula országgyűlési képviselő édes anyja, 63 éves korában, Hódmező-Vásárhelyen. — RUDNAY ISTVÁNNÉ, született Pongrácz Ilona, divék-ujfalvi földbirtokos nejt, Rudnay Béla fővárosi rendőrkapitány és Rudnay Sándor Nyitra város polgármestere édes anyját e hó 17-ikén nagy részvét közt temették el Divék-Ujfalun. — VALKOVITS ISTVÁNNÉ, született Amman Margit, 29 éves korában, Besztercebányán. — C. SZIGETHI MARIOTT, Conti Antal budapesti posta- és táviró főtiszt nevelt leánya, 18 éves korában. — SZÜCS GYULÁNÉ, született Szeráfin Natália, Szücs Gyula nyugalmazott alkaptány felesége, 36 éves, Budapesten.

Szerkesztői mondanivalók.

Egy röpke pásztor óra. Elbeszélés. Úgyesen van megírva, bár nagyon gyakran használ idegen szavakat, kifejezéseket. Legnagyobb baja azonban az elbeszélésnek a mese elköltöttség volt.

Az örök dal. A távolról összehordott képek sehogya illenek bele, legalább a vers nem tudja elfogadhatóvá tenni. Szerző törekedik a jó verselésre, de azt most még csak az erőltettség árán éri el.

Nem közelíthetők: Bányos az. En istenen mért... Meglehet, hogy dallamuk élvezhető, de költői értékek, mely közléseket igazolná, nincs. — Ne bántsd a költőt. Kissé zavaros, verselés pedig nagyon gyenge. — Istenem, csak többször lenne. — A szánta. Nagyon gyöngye, nem hiszünk, hogy bármelyik fővárosi lap közölne. — Az anyja. Nehézes, erőltetett fordítás.

AZ EZREDIK GÖZCSÉPLŐGÉP.

Az «Első magyar gazdasági gépgyár részvénytársulat» tíz éves fennállásával egyidejűleg január 29-ikén megünneplelte a most elkészült ezredik gözcséplőgép jubileumát is a budapesti külső-vácsi-út 7-ik szám alatt levő nagyzerű gyári helyiségeiben. És valóban méltán ült ez alkalommal eme kiváló gyári vállalatunk ünnepét, hiszen ez egyszersmind hön gépiparunk győzelmes fellendülését is jelenti. Eddig a régi, hatalmasan kifejlesztett külföldi gépipar terményei uralkodtak majdnem kizárólag hazánkban is s gazdaságunkunknál mintegy meggyökerezett már azon hit, hogy igazán jót — ha nagyobb gépekről van szó — csakis a külföldről várhatunk.

Es ezen hazai iparunk fejlődését annyira hátráltató elfogultságot sikerült a most jubiláló magyar

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgyor: a
La VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Palais hajfijító
használatával a megoszult haj
eredeti színét nyeri vissza.
A fejbőrt nem festi, a ruha-
neműn foltot nem hagy, többi
előnye, hogy a hajszálakat
erősíti és hogy teljesen ár-
talmatlan. Egy üveg ára 1 frt.
Főraktár Budapest: **Petri**
Ottó gyógyszerárban,
L. Attila-körút 47. Kap-
lató: **Vácsi-körút 66. sz.,**
**Nádor-utca 3. és Király-
utca 36. szám** alatti gyó-
gyserárban is. 8045

A női szépség
fentartására és emelésére a legkiválóbb szer:
Cornelia-arczenőcs
(törvény által védve). 7706
mely az arcnak úde, meglepően tiszta fiatalos színt köl-
csönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet
Kiváló szer: májfoltok, szeplők, pattanások, pórszerek
(mitesszer), túlvörös arcz és a bőr minden tisztáltsága
ellen, a szára vagy barna arcbőrt vaktó fehérré teszi.
Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely
ára 2 korona. — Ezen kézzelvelt szer kapható:
LESZKOVÁZ MILETA
„KORONA” című gyógyszerárban
Ó-Verbáson (Bácska), 150.
Postai megrendelésnél frón pouderek, szappanok
és illatszerek hozzácsomagolásra ajánlatnak.
Viszonteladók kerestetnek.
Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerára, Király
utca 12. és dr. Egger Leo gyógyszerárban Váci-körút 17.

A Vasárnapi Ujság teljes 47. évfolyama (1854—
1898-ig) eladó: az első 36
évfolyam kötve, a többi kötetlen. Egy-egy évfolyam
ára 3 frt. Cím a kiadóhivatalban megtehető.

OSAN Legjobb a
szájnak és fogaknak.
Antiseptikus, kímélő, tisztító,
és minden más bőrbajjal, kitüntetés
száraz, viszkető és egyéb bőrbajjal.
Kapható minden nagy boltban.
Főraktár: **ROZSATEJ**
CZERNY-FÉLE
Ezüstingerc
ANTON J. CZERNY, BÉCS, XVII., Dof. Károly útján 4.
Ezüstingerc, **ÖRÖK MÉRÉS** gyógyszerárban
és minden nagy boltban. Magyarországi kizárólagos fők-
raktár: **ROZSATEJ**, BÉCS, XVII., Dof. Károly útján 4.
Külföldi előfizetésekre a postai-
meghatározott viteldi is eszolandó.

Vérszegények és lábbadozók
vassal igények
Serravallo Chinabort
1/2 liter ára 1 frt 20 kr.
1 liter ára 2 frt 20 kr.
Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás ízű, a miert a gyermekek is igen szívesen iszák.
Sokszor kitüntették, Minden gyógyszerárban kapni.

A női szépség
emelésére, kiképzésére és fentar-
tására legkiválóbb, teljesen ártalmat-
lan, vegyíztá és szírmeszt készí-
mény a
7502
Margit Crème
Rövid idő alatt szűntet szeplőt, máj-
foltot, pattanást, bőrbaját (mitesszer)
és minden más bőrbajjal. Kitüntetés
száraz, viszkető és egyéb bőrbajjal.
Kapható minden nagy boltban.
Főraktár: **Margit Crème** 50 kr., 3 szímben.
Margit szappan 36 kr. Margit
fogpép (Zahnpaste) 50 kr.
Készítő **FÖLDES** gyógyszerára,
Arádon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: **Török József** gyógyszerára, Buda-
pesten, Király-utca 12.

Kwizda Fluidja
6 arany,
18 ezüst
és ólomsó.
30 tisztelet
és előmerő
okmány.
A kigyó
védjeggyel.
Régi jóhírű diati-
kus o-smetikus szer
(bedőrselőre) az
emberi test izmal-
nak és izmának erősít-
tő-ere.
1/2 palack
ára 1 frt.
Kreispotheko, Koranburg (Bécs mellett).
A név, rag, egy és csomagolás törvényesen védett. 7639

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égyenes
SAVANYU-KÚT
7691

Epilepsiában (eskör-
gürcsök és más
ideges állapotokban) szorod,
kérjen arról szót füzeteket.
Kiváncsra ingyen és bér-
mentve megküldi a **Schwanen-
Apothek, Frankfurt a. M.**

Arbenz-féle svájci beretvak
Kiszérelhető pengékkel, fülűm-
hatalmas jószág, énosmék és
megbízhatóságuknál fogva világ-
híretek. Teljes jótállás mellett
kapható a gyárosnál és egész
Auszria-Magyarországon jóbb tele-
tekben. — Tassák a védjegyre
figyelni. **A. ARBENZ, Jouigne**
(Lausanne). 7752

Technicum
Altenburg S.A.
gépészeti, elektro-
technikai és vegy-
szeti tanintézet.
Tanulmányok ingyen.
Programokat ingyen.

Wachtl és Társa
IV., Régi-posta-utca 4
Egy a
Fényképezési gép
legjobb ajándék
Passaportouts és
Rámák a legújutányosabb árakon.
Arjegytek ingyen és bérmentve.

NINCS CUKORKA
KÖHÖGÉS ÉS REKEDTSÉG
ELLEN
mely olyannyira ajánlva lett az orvosoktól,
mely olyannyira bevált,
mely olyannyira elismerve lett,
mely olyannyira be van vezetve,
mely olyannyira ma látatartalmu,
mely oly nagy elismerésben részesült császárok,
királyok, hercegek részéről és ki lett tüntetve
arany- és ezüst-érmekkel; mely olyannyira any-
hítólag és nyálkaoldólag hat és 50 év óta kitűnő
tulajdonságainál fogva legjobb eredménnyel
használtatik, miről ezekre menő elismerő nyi-
latkozások adnak tanúságot, közöttük orvosi szak-
tekintélyektől és mint
HOFF JÁNOS
MALÁTA-CUKORKAI
Egy doboz ára 10 kr., egy rászó ára 30 kr.
Kapható az összes gyógyszerárban, drogus-, csenepe-
és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos fő-
raktár:
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerára
BUDAPEST, Király-utca 12. sz.

Fekete
Selyemkelmék
legsolidabb festésűek, a jó viselkedéért és tartósságért
jótállással. Közvetlen elárnsítás igazi gyári árakon,
magánosok részére portó- és vámentesen, a házhoz
szállítva. Ezer meg ezer előmerő irat. Minták fehér
és színes selymekből is, bérmentve.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkelmé-gyárak szövetsége Zürich. 7780

573. szám. 1899.
Gabona eladási hirdetmény.
Alólírott erdőhivatal részéről közhírré tétetik, hogy
az 1898. évben felelt útján termelt és az alább
megnevezett magtárakban és görékban elhelyezett tiszta
búza, zab és csöves kukorica és pedig:
I. Búza.
1. Az apatini magtárban 472
2. A monostorszeghi magtárban 404
3. A palánkai 2862
II. Zab.
4. Az apatini magtárban 2547
5. A monostorszeghi magtárban 816
6. A palánkai 5904
III. Csöves kukorica.
7. Az apatini görékban 180
8. A doroszlói 631
9. A bezdán-kozorai görékban 2367
10. A monostorszeghi magtárban 614
11. A palánkai magtár és görékban 4773
12. A plávnai görékban 974
métermázsza, az apatini m. kir. erdőhivatal irodájában
1899. évi márczius hó 6-án délelőtti 9 órakor megtar-
tandó nyilvános árverésen felsőbb jóváhagyás fentartása
mellett a legfőbbet ígérnek eladatik fog.
Az árverési és szerződési feltételek az alólírt hivatal
és az illető erdőgazdálkodásnál, úgyszintén az eladásra
kértől gabonamétek is, az I. magtárakban és görék-
ban bármikor megtekinthetők. 8076
Apatinban, 1899. február hóban.
M. kir. erdőhivatal.

MINDENÜTT KAPHATÓ
RETHY FÉLE
PEMETEFÜZÜKORKA
LEGJOBB
rekedtség
köhögés és
hurut ellen.
1 doboz ára 30 kr., 2 doboz bérmentve 1 frt 50 kr.
Székelyföld:
RETHY BÉLA gyógyszerár Békés-Csabán.

Több mint
50 év óta sikerrel használtatik!
Az
Eszéki Spitzer Kenőcs
és az
eszéki Salvator szappan
Valódi minőségben csakis
mint eddig, ezentul is
SALVATOR-APOTHEKE
DIENES ESZÉKI
Eszéken, felsőváros.
DIENES G. J.-féle
gyógyszerárban
készül és megrendelhető. — Szeptöket és máj-
foltokat valamint az összes bőrtisztatlanságo-
kat biztosan eltávolít.
1 tégely valódi Spitzer kenőcs ..... 35 kr.
1 üveg valódi Spitzer mosdóvíz ..... 40 kr.
1 darab valódi Salvator szappan ..... 50 kr.
1 tégely képszáza ..... 60 kr.
1 doboz valódi Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.
Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha a
fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van-
nak látva és kérétek a t. közönség csakis **Dienes-
féle** eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.
Főraktár Budapestben:
TÖRÖK JÓZSEF úrnál
Király-utca 12.

10. SZÁM. 1899. BUDAPEST, MARCZIUS 5. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és egész évre 12 frt. **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt a félévre — 6. Csopán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt. (félévre — 4. Csopán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 5.— (félévre — 2.50. Külföldi előfizetésekre a postai-
meghatározott viteldi is eszolandó.

AZ ÚJ MINISZTEREK.
HEGEDÜS SÁNDOR
KERESKEDELEMÜGYI MINISZTER.

A LEFOLYT POLITIKAI VÁLTSÁG megoldásának egyik
legszerencésebb eredménye, hogy a ko-
rona bizalma a kereskedelemügyi minisz-
terium élére egy oly férfit állított, ki tehetségénél
és érdemeinél fogva már régóta hívatva lett
volna részt venni az ország kormányzásában; de a ki nem kereste, hanem inkább elhárította
magától a magas állás díszét. Vannak azonban
a nemzet életében időpontok, midőn a haza
érdeke a kiváló emberek egész tevékenységét,

egész tehetségét kívánja a közszolgálat számára,
s a ki ilyenkor félreáll, kötelességet mulaszt.
Hogy térhetett volna ki a jelen nehéz időkben
a munkára hívó szózat elől Hegedüs Sándor,
ki mindig a kötelesség hű teljesítését tartotta
első főladatának.
A gondviselés korán vezette őt a kötelesség
rögös útjára. Tizenkilenc éves korában árván
maradt, vagyon nélkül, özvegy édes anyjával s
öt kisebb testvérével. Nemesak önmagát kellett
fentartania, hanem a hiányzó családfő gondja
is részben az ő fiatal vállaira nehezült. De élt
a gyermekifjában fájának, a székely vérnek
minden erénye.
Atyja magyar-zsákokdi Hegedüs Sándor, ki

előkelő ügyvéd volt, s anyja kövendi Várady
Anna, a székelyföldről szakadtak Kolozsvárra;
ott született első gyermekök, Sándor, 1847
április 22-én, kinek kiváló tehetsége már tanuló
korában feltűnést keltett a kolozsvári refor-
mátus kollégium falai közt. A tehetséggel ritka
szorgalom párosult; önképzésére sok gondot
fordított, s egymás után sajátította el a nyugat-
európai nyelveket. Tanulmányában hézag akkor
sem támadt, midőn családi körülményei vál-
toztával másokat kellett tanitania, hogy maga
tanulhasson.
1867-ben került föl Pestre, hol az egyetem jogi
karára iratkozott be, hogy befejezze Kolozsvárt
kezdtet jogi tanulmányait. Erős gyakorlati érzéke

Ellinger Edo fényképei után.

PLÓSZ SÁNDOR IGAZSÁGÜGYI MINISZTER.

HEGEDÜS SÁNDOR KERESKEDELEMÜGYI MINISZTER.